

ھەسەتخورلۇق ھەققىدە

شېكمەتلىرى

شىنجاڭ كۈزەل سەنئەت - فوتو سۈرەت نەشرىياتى
شىنجاڭ ئېلېكترون ئۇن - سەن نەشرىياتى

ھەسەتخورلۇق ھەققىدە

ھېكمەتلەر

پىلانلىغۇچى: مۇرات ئېلى
 باش تۈزۈگۈچى: ئادەم مۇھەممەت
 ئېزىمۇ ئاقاۋۇللا سارچىكىن
 ئايدىن ئايدىن ئايدىن
 چۈشۈش ئىياز
 پىلانلىغۇچى: مۇھەممەت

شىنجاڭ گۈزەل سەنئەت - فوتو سۈرەت نەشرىياتى
 شىنجاڭ ئېلېكترون ئۇن - سەن نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

关于妒忌的格言:维吾尔文/阿迪力·穆罕默德主编. —乌鲁木齐:新疆美术摄影出版社:新疆电子音像出版社, 2008.8 (经典格言系列丛书)

ISBN 978—7—80744—288—2

I. 关... II. 阿... III. 格言—汇编—世界—维吾尔语(中国少数民族语言) IV. H033

中国版本图书馆 CIP 数据核字 (2008) 第 122081 号

丛 书 名	经典格言系列丛书
本 册 书 名	关于妒忌的格言
策 划	穆拉提·伊力
主 编	阿迪力·穆罕默德 艾则孜·阿塔吾拉·萨尔特肯 阿依夏木古丽·阿尤甫
编 者	居来提·尼亚孜 贝丽克孜·穆罕默德
特约编辑	阿米娜·克奇克
责任编辑	艾尼瓦·库迪力克
责任校对	克尤木·吐尔逊
出 版	新疆美术摄影出版社 新疆电子音像出版社
地 址	830000 乌鲁木齐市西虹西路 36 号
发 行	新疆新华书店
印 刷	新疆新博文印刷有限责任公司
开 本	880×1230mm 1/32
印 张	3 印张
字 数	51 千字
版 次	2008 年 8 月第 1 版
印 次	2008 年 8 月第 1 次印刷
书 号	ISBN 978—7—80744—288—2
定 价	9.90 元

(书中如有缺页,错页及倒装请与工厂联系)

تۈزگۈچىدىن

ھۆرمەتلىك ئوقۇرمەن، قايسى بىر دانىشمەن «دۇنيا دانىش-
مەنلەرنىڭ ئىلكىدىدۇر» دېگەن ئىكەن. دەرۋەقە دۇنيا دانىشمەنلەر-
نىڭ ئەقىل - پاراسەت جەۋھەرلىرى بىلەن ئۆز مەنىدارلىقىنى ناما-
يان قىلىپ كەلمەكتە. تارىختا ئۆتكەن مەشھۇر مۇتەپەككۇرلارنىڭ
كىشىلىك ھايات يەكۈنلىرى بولغان ھېكمەتلىك ئىبارىلەر زامان -
زامانلارنىڭ ئۆتۈشى بىلەن قىممىتى يوقىماس گۆھەردەك نۇر چې-
چىپ، خەلقنىڭ مەنىۋىيىتىنى تويۇندۇرۇشىدىكى خورىماس بۇلاق
بولۇپ كەلدى. ئىلگىرى ئۇلارنىڭ ھېكمەتلىك ئىبارىلىرى پارچە -
پارچە مەنبەلەردە ئېلان قىلىنغان ياكى قىسقىچە توپلام ھالەتتە
نەشر قىلىنغان بولسىمۇ، ئەمما مەزمۇن بويىچە ئايرىم - ئايرىم
توپلام قىلىنمىغان ئىدى. بۇ قېتىم بىز ھەرقايسى مەتبۇئاتلاردا
ئېلان قىلىنغان ۋە تۈرلۈك ئەسەرلەردە تىلغا ئېلىنغان ھېكمەتلىك
سۆزلەرنى توپلاپ، مەزمۇن بويىچە تۈرگە ئايرىپ «ھېكمەت دۇراندە-
لىرى مەجمۇئەسى» دېگەن نام ئاستىدا 50 يۈرۈش كىتاب قىلىپ
تۈزۈپ چىقتۇق. ئىشىنىمىزكى، بىزنىڭ بۇ كىچىككىنە ئەمگە-
كىمىز خەلقىمىزنىڭ تارىختا ئۆتكەن ھەرقايسى ئەل مۇتەپەككۇر-
لىرىنىڭ دۇنيا قارىشى بىلەن تونۇشۇشىدا، شۇنداقلا ئۇنىڭدا ئېي-
تىلغان ھايات تەجرىبىلىرى ئارقىلىق ئۆز مەنىۋىيىتىدىكى بوش-
لۇقلارنى تولدۇرۇشىدا كۆۈرۈكلۈك رول ئوينايدۇ.

كىشىلەرنىڭ ئەيىبىنى ساڭا سۆزلەپ بېرىدىغان كىشى سې-
نىڭ ئەيىبىڭنىمۇ باشقىلارغا سۆزلەپ بېرىدۇ.

ئەلىشىر نەۋائى

شەكسىزكى، خاتالىقنى تۈزەشنىڭ چارىسى خاتالىقنى ئېتىد-
راپ قىلىشتۇر، ئەگەر خاتالىققا سەۋەب كۆرسەتسە، گۇناھنى ئاشۇ-
رۇۋېتىدۇ.

ئەلىشىر نەۋائى

كىشىنىڭ ئەيىبىنى ئىزدەش ئەيىب، سۆزلەپ يۈرۈش پەس-
لىكتۇر.

ئەلىشىر نەۋائى

ئەلنىڭ يوشۇرۇن ئەيىبىنى ئاشكارا قىلىش ئۆزىنى ئىشەنچ-
سىز ۋە ئۆزىنى رەسۋا قىلىشتۇر، بەلكى ئۆزىدەكنى ھەم ئۆزىنىڭ بۇ
خىل ئەيىبىنى ئاشكارىلاشتۇر.

ئەلىشىر نەۋائى

ئەلنىڭ ئەيىبىنى ئېچىش ئۆزىنىڭ ئەيىبىنى ئېچىشتۇر.

ئەلىشىر نەۋائى

ئادەم بالىسىدا كەمچىلىك، خاتالىق بولىدۇ، كەمچىلىكنى ۋە خاتاسىنى تونۇپ ئويغانغان كىشى بەختلىك كىشىدۇر، كىشى بەختلىك ئېتىراپ قىلسا، گۇناھىنى يۇيۇۋېتىدۇ، كىمكى بىمەنە سۆزلەر بىلەن سەۋەب كۆرسىتىپ تاكالاڭلاشا، گۇناھىنى ئاشۇرۇۋېتىدۇ. مۇبالىغىسى قانچە كۆپ بولسا، خاتالىقىمۇ كۆپ بولىدۇ، كىبىرى قانچە ئوشۇق بولسا، رەسۋالىقىمۇ كۆپ بولىدۇ.

ئەلىشىر نەۋائى

قارشى كىشىلەرگە تولىمۇ قاتتىقلىق قىلىنسا، يېقىن كىشىلەرنى ئىشەنچسىز كۆرسىتىپ قويدۇ.

ئەلىشىر نەۋائى

ئادەملەرنىڭ قىلمىشلىرىدىن ئەيىب ئاڭلىغان ئادەمنىڭ ئەيىبىسىز بولۇشى ناتايىن، ھەممە نەرسىگە يامان كۆز بىلەن قارىدۇ. غۇچى كىشى ھەسەلنىمۇ زەھەر ئورنىدا كۆرىدۇ.

ئەلىشىر نەۋائى

ئىشنى باشقىلارغا بۇيرۇپ ئۆزى قىلمىسا، كىشىلەرگە ئۇنىڭ سۆزىنىڭ ھېچقانداق ئەھمىيىتى ۋە تەسىرى بولمايدۇ.

ئەلىشىر نەۋائى

كىشى ئويلانماستىن قەدەمنى خاتا بېسىپ قويسا، تېپىلىپ كېتىپ مەغلۇبىيەتكە ئۇچرايدۇ.

ئەلىشىر نەۋائى

غەمكىنلىك بىلەن ياشاپ، باشقىلارنىڭ مەئىشتىدىن ئۈمىد قىلىپ يۈرگىنىڭدىن كۆرە، توغرا كەسىپ قىلىپ، ئۆز مېھنىتىنىڭ

بەدىلىگە كەلگەن ھالال غىزانى يېگىنىڭ ياخشىراق.

ئەلىشىر نەۋائى

ئۆزىنى مىسكىنلىك يولىغا تاشلاپ، بىلەرمەنلىك قىلغان
ھەم ئۆزىنى ئۆزى خار قىلغانلار ھالاكەت يولىغا ماڭىدۇ.

ئەلىشىر نەۋائى

شەيخنىڭ ساختىپەزلىكى يوقالمايدۇ.

ئەلىشىر نەۋائى

ھەسەتخور كىشى ئەر سانىدا ئەمەس، روھسىز بەدەننى كىشى
تىرىك دېمەس.

ئەلىشىر نەۋائى

ھەسەتخور كىشى بىماردۇر، بەلكى ئۇ ساقايماس كېسەلگە
گىرىپتاردۇر.

ئەلىشىر نەۋائى

غەيۋەت قىلغۇچى زىيانكەردۇر، بەلكى نىجاسەت يېگۈچىدۇر.

ئەلىشىر نەۋائى

خىيالىپەرەس ۋە ئىچى يامان ئادەم ھەرقانداق كىشىگە ھەسەت-
خورلۇق قىلىدۇ.

ئەلىشىر نەۋائى

3

ھەسەتخور كىشى ھەربىر تال تىكەننى گويا قىممەتلىك جا-
ۋاھىراتنىڭ ئورنىدا كۆرسە، ئۇششاق سەدەپ پارچىلىرىنى مارجان
ئورنىدا كۆرىدۇ. بۇ خىل كىشىلەر ئەگەر باشقىلارنىڭ ئۆيىدە پېتىر
ناننى كۆرسە، ئۇنى ئاسماندىكى تولۇن ئايىنى كۆرگەندەك ئىچى

ئۆرتىنىپ كېتىدۇ.

ئەلشىر نەۋائىي

ھەسەتخورلۇق ئۆزى بىر كېسەللەك بولۇپ، گىرىپتار بولغان غۇچى شۇ ئىچى يامانلىقى دەستىدىن ئۇنىڭدىنمۇ يامان بولغان خەتەرلىك ئىللەتكە گىرىپتار بولىدۇ.

ئەلشىر نەۋائىي

كۆرۈڭنى ئۆز نۇقسانىڭغا قارىتىپ، ئۇنى تۈزىتىشكە ھەرىكەت قىل. باشقىلارنىڭ ئەيىبىگە دىققەت قىلىپ، كۆز سېلىپ يۈرمە.

ئەلشىر نەۋائىي

پەقەت ئۆز ئەيىبىنىلا كۆرىدىغان، باشقىلارنىڭ ئەيىبىنى كۆرمىەيدىغان ۋە ئۆزىنىڭ ناچار ئىللەتلىرىنى كۆزىتىشكە ماھىر كىشىلەرنى ھەقىقىي ئادەم دېيىشكە ئەرزىيدۇ.

ئەلشىر نەۋائىي

گەپ توشۇغۇچىلارنىڭ كىچىكى ياكى چوڭى بولسۇن، ئادەت-تىككىسى ۋە ياكى ئۇلۇغى بولسۇن، بىلىشنىڭ كېرەككى، ئۇلار دوزاخ ئوتىغا تۇتۇرۇق بولىدۇ.

ئەلشىر نەۋائىي

ئەلنىڭ ياخشى ئىشلىرىنى ئەيىبلەپ يامانغا چىقىرىدىغانلار-نىڭ خەلق تەرىپىدىن قاتتىق ئەيىبلەنمەيدىغىنى يوق. ئۇلار كىشىلەرنىڭ ئەيىبىنى تېزلا كۆرىدۇ. لېكىن، زەھەرنى ھەسەل، ھەسەلنى بولسا زەھەر دەپ بىلىدۇ.

ئەلشىر نەۋائىي

بىراق توغرا نەزەر بىلەن قارايدىغانلارنىڭ دىلى پاك بولسا،
كىشىلەرنىڭ ھۈنەر - كەسپلىرىنى كۆرەلەيدىغانلار كۆزى ئۆتكۈر،
راستچىل ۋە توغرا باھا بەرگۈچىلەردۇر.

ئەلىشىر نەۋائى

كىشىلەرنىڭ مەخپىي ئەيىبلىرىنى ئاشكارىلاش ئەلنىڭ ئىد-
شەنچىدىن مەھرۇم قىلىشقا ئېلىپ بارسا، ئۆزىنىڭ مەخپىي ئىش-
لىرىنى ئاشكارىلاش ماھىيەتتە ئۆزىنى ئۆزى رەسۋا قىلىشقا ئېلىپ
بارىدۇ.

ئەلىشىر نەۋائى

دۈشمەن گەرچە پەس ۋە يىرگىنچلىك بولسىمۇ، ئۇ ھامان
كىشىلەرنىڭ ئېھتىياتچان بولۇشىنى تەلەپ قىلىدۇ. تىكەن قانچە
ئۇششاق بولغانسېرى، ئۇنىڭغا كۆپرەك زەن سېلىشقا ھەم ئۇنىڭغا
ئېھتىيات قىلىشقا توغرا كېلىدۇ.

ئەلىشىر نەۋائى

دۈشمەننىڭ كۆرەڭلەپ كېتىشىدىن غەم قىلما، مەدداھنىڭ
سېنى ماختاپ ئۇچۇرۇشلىرىغا ئىشەنمە، ئۇنى راست دەپ بىلمە.

ئەلىشىر نەۋائى

دۈشمەننىڭ تەبىئىي دوستلىشىش ۋاقتى خۇددى سۇنىڭ
ئوتنى ئۇچۇرمىگىنىدەك ۋە شامالنىڭ توپىنى سورىمىغىنىدەك بىر
ئىشتۇر.

ئەلىشىر نەۋائى

دۈشمەن ئۆلگەن بىلەن ئۇنىڭ بۇرۇنقى زىيانكەشلىكلىرىنى
ھەرگىز ئۇنتۇپ قالمىغىن ۋە ئۇنىڭدىن ئېھتىيات قىل. دۈشمەن

ئەگەر جانغا ئارام بېغىشلايدىغان، كۆڭۈلنى ياپىرتىدىغان سۆزلىرى بىلەن سېنى ئالدىماقچى بولسا، سەن ئۇنىڭدىن ھۆسەن تۇرۇشنىڭ كېرەك. چۈنكى سۇ بىلەن ئوت ئوتتۇرىسىدىكى زىددىيەت ئەلەم ساقىتىن بۇيان داۋاملىشىپ كەلگەندۇر.

ئەلىشىر نەۋائى

ئەي ھەسەتخور، ئەلگە قىلغان ھەسەتخورلۇقۇڭ تۈپەيلىدىن ئاللا سېنى خار قىلدى. كىمكى كىشىلەرنىڭ ھالال بايلىقىغا ناھەق ھالدا ئاچ كۆزلۈك بىلەن ھەسەت قىلىپ قول ئۈزىتىدىكەن. ئۇنىڭ ھالى شۇنداق بولىدۇ.

ئەلىشىر نەۋائى

ئاي ئۆز نۇرى بىلەن پۈتۈن ئالەمنى يورۇتىدۇ. ئەگەر ئۇ بىر كېچىلىك بولغاندىمۇ، شەپەرەڭ قاناتلىرىنىڭ شامىلى ئاي نۇرىنى قانداقمۇ ئۆچۈرەلمىسۇن.

ئەلىشىر نەۋائى

نادان، بىلىمسىز كىشىگە ھەسەتخورلۇق قوشۇلسا، بۇ ئىككى خۇسۇسىيەت بىلەن كۆزلىرىدىن نۇر يوقىلىپ، ئۇ ھېچنېمىنى كۆرمىسە ۋە ئاڭلىماس بولۇپ قالىدۇ. بۇنىڭ بىلەن ئۇ زۇلۇم شەم-شىرىنى كۆتۈرۈپ، ئەلنىڭ كۆزىنى ۋە ئاخىر ئۆز كۆزىنى ئويۇشقا يۈزلىنىپ، ئۆزىنى ئۆزى ھالاكەتكە تاشلايدۇ.

ئەلىشىر نەۋائى

شىر ئۆزىنىڭ كۈچ - قۇدرىتى ۋە جاسارىتى بىلەن ئېگىز تاغقا چىقسالىسىمۇ، ئاسماندىكى تولۇن ئايغا قانداقمۇ سەكەرەپ چىقالىسۇن.

ئەلىشىر نەۋائى

كىمكى ئەگەر باشقىلارنى قەستلەپ ئورا كولىسا، كولىغان
ئورسىغا شۇ كىشىنىڭ ئۆزى چۈشىدۇ.

ئەلىشىر نەۋائى

كىشىلەرنىڭ گۇناھى ھېسابىغا ھەر خىل يوللار بىلەن گىد-
نە - ئاداۋەت ساقلاش ۋە تۈرلۈك ھىيلە - مېكىر ئويلاش ئۆز گۇنا-
ھىنى ھەقىقەتەن ئېغىرلاشتۇرىدۇ، خالاس.

ئەلىشىر نەۋائى

ھىيلە - نەيرەڭ سارىيىغا تۈۋرۈك بولغان ئۇنداق لىم سۈنۈپ،
بۇ ئۆيىنىڭ ۋەيران بولغىنى ياخشى.

ئەلىشىر نەۋائى

ئەلنىڭ غېمىنى يەپ، ئەرز - ھالىنى تىڭشا، ئۇلارنىڭ جې-
نىغا ۋە مال - مۈلكىگە قەست قىلغۇچى بولمىغىن.

ئەلىشىر نەۋائى

ھەممە نەرسىنى ياخشى دەپ قارايدىغان، ياكى ھەممىلا نەر-
سىنى يامان دەپ قارايدىغان، بولۇپمۇ ھەممە نەرسىگە بىپەرۋا قارايد-
دىغان ئادەملەرگە ئىشەنمە.

ئى.لافاتېر

7

بىلىمسىز كىشى ھۆكۈمران پىكىر ۋە ئەنئەنىۋى مودېللارغا
ھەر دائىم چاپلىشىۋالىدۇ. ئۇ، شەيئىلەرگە تۇرغۇن ھالىتىنى
بىردىنبىر ھالەت دەپ ھېسابلايدۇ ۋە ھەممە نەرسىگە پاسسىپ
قارايدۇ.

ك.لېختېنبېرگ

كىشىلەرگە پايدىسىمۇ، زىيىنىمۇ تەگمەيدىغان ئادەمدىن بىر
چارە ئادەم يوق.

قائۇس

ھەممىلا نەرسىنى ماختاۋېرىدىغان ئادەمگە ئانچە ئىشەنمەڭ.
ھەممىلا نەرسىنى يامانلايدىغان كىشىگە يەنىمۇ ئازراق ئىشىنىڭ.
لېكىن، ھەممىلا نەرسىگە بىپەرۋا قارايدىغان ئادەمگە ئەسلا ئىشەن-
مىسىمۇ بولىدۇ.

ئى.لافاتېر

ئىنسانىي پەزىلەتلەرگە يات بولغان، ئانا ۋەتەننىڭ تەقدىرىگە،
يېقىن ئادەملىرى تەقدىرىگە بىپەرۋالىق بىلەن قارىغان ئادەمدىن
خەۋىلىكرەك ئادەم يوق.

م.ئى.سالىتكوف - شېئىرىن

دۈشمەنلەردىن قورقۇپ كەتمە، ناھايىتى قىلسا ئۇلار سېنى
ئۆلتۈرۈشى مۇمكىن، دوستلاردىن قورقما، ناھايىتى ئۇلار ساڭا
مۇناپىقلىق قىلىشى مۇمكىن. بىپەرۋا ئادەملەردىن قورق، ئۇلار
ئۆلتۈرمەيدۇ، مۇناپىقلىقمۇ قىلمايدۇ. ئەمما، ئۇلارنىڭ جىمجىتلىق
ئىچىدە قىلغان رەزىللىكلىرى سەۋەبىدىن يەر يۈزىدە خائىنلىق ۋە
قاتىللىق ھۆكۈم سۈرىدۇ.

8

ب.ياسېنسكىي

ھالال بىر كىشىنىڭ يۈزىگە ئۇرۇلغان كاچات ئۈچۈن ساپ
كوڭۇللۇك ئادەملەر ئۇنىڭ دەردىگە، نەپرىتىگە، ئىنسانىي قە-

دەر - قىممىتىنىڭ خورلانغانلىق سەۋەبىدىن ئۆكسۈشكە ھەمدەم بولۇشى كېرەك.

ل.ن. ئاندرېيېف

بىر ئادەمگە قىلىنغان ئادالەتسىزلىك ھەممىگە قىلىنغان ئادالەتسىزلىكتۇر.

ش. مونتېسكىي

ناھەقچىلىقنى كۆرۈپ تۇرۇپ كارى بولماسلىق، شۇ ناھەقچىلىققا قاتنىشىش بىلەن باراۋەردۇر.

ژ. ژ. روسسو

كەمتەرلىك ياخشى. لېكىن بېپەرۋالىق توغرا ئەمەس. ف. ۋولتېر

ئەگەر سەن باشقىلارنىڭ قايغۇسىغا ئېتىبارسىز قارىغان ئىدەكەنسەن، ئىنسان دېگەن نامغا لايىق ئەمەسسەن.

سەئىدى

قەيەردە ئېتىبارسىزلىق بولىدىكەن، شۇ يەردە خاتالىق يۈز بېرىدۇ. قەيەردە بېپەرۋالىق بولىدىكەن، شۇ يەردە جىنايەت بولىدۇ.

گ. لېختېنبېرگ

بېپەرۋالىق — ئۆتۈپ كەتكەن زالىملىقتۇر.

م. ئوئىلسان

بېپەرۋالىق — ئېغىر قەلب كېسەللىكى.

ئا. توكۇبېل

بىرەر ۋالىق قەلبىنىڭ پالەچلىكى، شۇنداقلا ئۇزاق تىرىشچانلىق
لۈمىدۇر.

ئ.پ. خەجۋە

بىرەر ۋا بولماڭ، چۈنكى بىرەر ۋالىق ئىنسان قەلبىنى بەربات
قىلىشى مۇمكىن.

م. گۈرگى

بىرەر ۋالىق — كىم كۈچلۈك بولسا شۇنى، كىم ھۆكۈمران-
لىق قىلىۋاتقان بولسا شۇنى جىمجىتلا قوللاپ - قۇۋۋەتلەشتۈر.
ۋ. ئى. لىن

ياخشىلىق يامانلىق بىلەن، ھەقىقەت يالغانچىلىق بىلەن،
تەرەققىيات چۈشكۈنلۈك بىلەن ھېچقاچان چىقىشالمىغان ۋە چى-
قىششۇمۇ مۇمكىن ئەمەس.

ژ. ھادىزى

دوزاخنىڭ ئەڭ دەھشەتلىك جايلىرى بۈيۈك مەنىۋىلىكنى
سىنايدىغان مىنۇتلاردا بىتەرەپ تۇرىدىغان ئادەملەرگە قالدۇرۇلغان.
دانى

ۋاپا، ساخاۋەتنى ياخشى كۆرۈش ئۈچۈن، پۈتۈن ۋۇجۇد بىلەن
يامانلىققا نەپرەت ئوقۇش كېرەك.

ۋ. ۋولتېر

يامانلىقتىن پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن، ئەڭ كۈچلۈك نەپرەتلى-
نىشنى بىلگەن كىشىلا ياخشىلىقنى يۈرىكىدىن سۆيىدۇ.
ف. شىلېر

يامانلىقنى ھەقىقىي يامان كۆرمىگەن ئادەم ياخشىلىقنىمۇ
ھەقىقىي ياخشى كۆرمەيدۇ.

ر.روللان

يامانغا يانتايلاق بولۇش، كۆپىنچە ياخشىلىققا بىپەرۋا قاراش
بىلەن قوشۇلۇپ كېلىدۇ.

ن.س.لېسكوف

كىم ياخشىلىقنى بىلمىسە، نەپرەتنىمۇ بىلمەيدۇ. كىم زوق-
لىنىشنى بىلمىسە، غەزەپنىمۇ بىلمەيدۇ. كىم بىرەر نەرسىنى ئۇ-
لۇغلىمىسا، ئالەت قىلىشنىمۇ بىلمەيدۇ.

ل.بېرنې

تەنقىد ئىنقىلابچىنىڭ مەسئۇلىيىتى.

ۋ.ئى.لېنين

بىز ھەممە نەرسىنى يوشۇرماي، يۈزمۇيۈز، يامانلىقنىڭ يىل-
تىزىنى قىرقىپ تاشلاش ئۈچۈن تەنقىد قىلىشقا چاقىرىمىز. مانا
بۇ بىزنىڭ ساپلىقىمىز ۋە كۈچ - قۇدرىتىمىزنىڭ ئەڭ ياخشى دە-
لىلىدۇر.

ۋ.ۋ.ماياكوۋسكىي

تەنقىدسىز بىر - بىرىنى چۈشەنگىلى بولمايدۇ، ھەم بىر-
لىكمۇ بولمايدۇ.

ف.ئېنگېلس

پرولېتارىياتنىڭ ئىنقىلابىي پارتىيىسى ئۆز - ئۆزىنى

ئوچۇق - ئاشكارا تەنقىد قىلىشقا، خاتالىق ۋە ئاجىزلىقلارنى ئىككى كىلەنمەستىن ئېتىراپ قىلغاچقا، يېتەرلىك دەرىجىدە كىچىك ۋە قۇدرەتكە ئىگىدۇر.

ۋ.ئى.لېنىن

ئۆز - ئۆزىنى تەنقىد قىلىش ھەرقانداق جانلىق ۋە ھاياتىي كۈچكە ئىگە بولغان پارتىيە ئۈچۈن شەك - شۈبھىسىز زۆرۈردۇر. ئۆزىگە مۇنار تىكلەمەكچى بولغان خىيالىيەرەسلەردىنمۇ قەيىرەرەك نەرسە يوق.

ۋ.ئى.لېنىن

ئېغىر مەسىلىلەردىن چەتنەپ ئۆتۈپ كەتمەسلىك، ھەم ئۇلا - رنى قانات ئاستىغا ئالماسلىق كېرەك. بەلكى، ئۇلارنى ئاشكارا ئوت - تۇرغا قويۇش كېرەك.

ۋ.ئى.لېنىن

مەۋجۇت ئىللەتلەرنى يوشۇرمايلىق كېرەك. ئۇنىڭغا پارتىيە - يىنىڭ دىققەت - ئېتىبارىنى قوزغاش ۋە بارلىق پارتىيە ئەزالىرىنى ئەنە شۇ ئىللەتتىن قانداق قۇتۇلۇش ئۈستىدە ئويلىنىشقا، ھەرىكەت قىلىشقا ئۈندەش كېرەك.

ۋ.ئى.لېنىن

كېسەلنى داۋالاش ئۈچۈن، ئۇنى ئېنىقلاپ كېسىلنى ئاشكارا - رىلاش كېرەك. بۇ ئۈنۈملۈك، توغرا يول ھېسابلىنىدۇ. ف.ئە.دېزېرژىنسكىي

ئىللەتنىڭ سەۋەبىنى تېپىش — دەل ئۇنى داۋالاش چارىسىنى

تېپىش دېگەنلىكتۇر.

ۋ.گ. بېلىنسكىي

ھەر دائىم تىنچ ۋە ئارامخۇدا ئۆتۈشنى خالىساڭ، گېپىڭ ھەممە يەردە تاتلىق بولۇۋەرسە، مۇلايىملا بولساڭ قانداق بولىدۇ دېمەمسەن؟ ئۇ ھالدا، ۋىجدانسىزلىق، ئالدامچىلىق، نادانلىق ئۈچۈن كەڭ يول ئېچىلىدۇ. ھېچكىم ئۇ ئىللەتلەرنى پاش قىلمايدۇ، ئا-خىرى ھەقىقەتنىڭ قۇدرەتلىك خىتابىنى ئېيتىدىغان ئادەممۇ چىقماي قالىدۇ.

ۋ.گ. بېلىنسكىي

تەنقىد قاننىڭ نورمال ئايلىنىشىغا ئوخشاشتۇر. ئۇنىڭسىز تۇرغۇنلۇق ۋە كېسەللىك مەۋجۇت بولىدۇ.

ن.ئا. ئوستروۋسكىي

تەنقىد خاتالىشىشنىڭ، قۇرۇق «ئىنقىلابىي» شوئارلارنىڭ دۈشمىنىدۇر. تەنقىد ھەقىقەتنىڭ ئەڭ مۇھىم تايانچىسى، ئۇ ھە-قىقەتنىڭ ئانىسى ۋە كىندىك ئانىسىدۇر. ئۇ ھەقىقەتەن كۈچكە ئىگە قىلغۇچىدۇر. ھەقىقەت پەقەت تەنقىد ئارقىلىقلا مەۋجۇت. گ.ۋ. پېلخانوۋ

بىز كەمچىلىكلەرنى كۆرسەتكۈچى كىشىلەردىن مىننەتدار بولۇشىمىز كېرەك.

ب. پاسكال

ئەڭ مەشھۇر داھىيلارمۇ ئۆز يېتەرسىزلىكى ۋە خاتالىقلىرىنى كۆرسىتىپ بەرگۈچى تەنقىدكە موھتاج.

ن.ئا. بېستونوف

دوستلىرىمدىن، بولۇپمۇ مۇلايىم، دوستانە سۆزلىرى بىلەن ئەنئەنىۋىي
بەرگەن دوستلىرىمدىن كۆپرەك پايدا ئالغانمەن.

م. گەندى

كەمچىلىكلىرىمىزنى بىلىۋالساق، بىزگە زىيان ئاز بولىدۇ.
گ. لىختېنبېرگ

دانا ئادەم كۆپىنچە ئۆزىگە ھۇجۇم قىلغانلار تەرىپىنى ئالىدۇ.
چۈنكى، ئۇ، ئۆز كەمچىلىكلىرىنى چۈشىنىشتە ئۇلاردىن كۆپ
مەنپەئەت ئالغان.

د. ئىمپېرسون

يالغانچىلىق بىلەن ئۆزىنى ئالدىماسلىق كېرەك. چۈنكى يال-
غانچىلىق قىلىش تولىمۇ زىيانلىق.

ۋ. ئى. لېنېن

ناچار ئىللەتلەرنى تۈزىتىش ئۈچۈن، ئالدىن ئۇلارنى تەن ئې-
لىش كېرەك.

د. ئى. پىسارېف

چىرىپ كەتكەن نەرسىگە قول تەگكۈزگىلى بولمايدۇ.
ۋ. شېكسپېر

... ئەگەر بىز ھەتتا ئاچچىق ۋە بەكمۇ ئاچچىق ھەقىقەتنى
ئېنىق، توپتوغرا ئېيتىشتىن قورقمىساق بىز ھەممە نەرسىنى ۋە
ھەرقانداق قىيىنچىلىقلارنى يېڭىشىنى ئۆگىنىۋالىمىز. ئەلۋەتتە،

سۆزسىز ئۆگىنىۋالسىمىز.

ۋ.ئى.لېنىن

ئاشكارىلىق شۇنداق بىر تىمىكى، ئۇ ئۆزى قىلغان جاراھەتنى
ئۆز ساقايتىدۇ.

ۋ.ئى.لېنىن

ناچار ئىللەتلەرگە قارشى كۈرەش قىلىش كېرەك. ئۇنىڭغا
تاقەت قىلىپ تۇرۇشقا بولمايدۇ. ناچار ئىللەتلەر بىلەن مۇرەسسە -
مادارا قىلىش ئۆزىنى ئۆزى ئەخلاقسىز كىشىگە ئايلاندۇرۇپ قويۇش
دېمەكلىكتۇر.

ۋ.ئا.سۇخوملىننىسكى

كىشىگە ئۆز كەمچىلىكلىرىنى كۆرسىتىپ بەرگىنىڭىزدىلا،
ئۇ ئۆزىنى يېنىك ھېس قىلىدۇ.

ئا.پ.چىخوف

ھەقىقەت رەھىمدىللىكتىن يۇقىرى تۇرىدۇ.

م.گوركى

ھەقىقەتنى سۆزلەش ھەر كىمگە نېسىپ بولۇۋەرمەيدۇ.

م.گوركى

15

تەنقىد قىلىش ھوقۇقىغا ئىگە بولۇش ئۈچۈن، بىرەر ھەقد -
قەتەكە ئىشىنىش كېرەك.

م.گوركى

ئىشتىكى خاتالىقنى تېپىپ چىققانلىق، تېخى شۇ ئىشتىنىڭ

پۈتۈنلەي خاتا ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاش ئەمەس.

ۋ.ئى.بېلىنىكى

تولۇق تۈزىتىلىپ بولغان خاتالارنى، ئالاھىدە زۆرۈر بولمىغاندا
سۆزلەۋېرىش توغرا ئەمەس.

ۋ.ئى.بېلىنىكى

ئادەملەرگە ھەقىقەتنى چۈشەندۈرۈشنى ئۆگىنىش ئۈچۈن،
ئالدى بىلەن ئادەم ئۆزىگە ھەقىقەتنى چۈشىنىش شەرتىنى قويۇش
كېرەك.

ل.ن.تولىستوي

ئاقىلىنىڭ ئازغانلىقىنى قەھەر - غەزەپ بىلەن ئەمەس، بەلكى
قىزغىنلىق بىلەن كۆرسىتىپ بېرىش كېرەك.

ف.م.كارامزىن

تەنقىد كەمچىلىكلەرنى ئەيىبلەش بىلەن بىر چاغدا، قانداق
قىلغاندا، شۇ كەمچىلىكلەرنىڭ سادىر بولمايدىغانلىقىنى كۆرسىتىپ
تىپ بېرەلەيدىغانلىقىنى بىلدۈرۈپ بولىدۇ.

ل.ن.تولىستوي

خاتالىقلارنى سېزىۋېلىش ئانچە قىيىن ئەمەس، ئەقىللىق ئا-
دەملەرنى كەلسە - كەلمەس ئادەملەردىن ئالاھىدە ئاجرىتىپ تۇرىدۇ-
غان پەرق — شۇ خاتالىقلاردىن ئوبدانراق يول تېپىپ بېرىشتۇر.
م.ۋ.لومونوسوف

«ئۇنداق قىلما» دېيىشلا يېتەرلىك ئەمەس. «مانا بۇنداق قىل»

دەپ قوشۇپ قويغاندا تولۇق بولىدۇ.

م. گوركى

پەقەت ئىنكار قىلىشنىلا بىلىدىغان ئەقىل ئاخىرى نامرات.
لىشىپ، قۇرۇپ تۈگەيدۇ.

ئى. س. تۈرگېنىف

ھاياتتا ئەڭ قىيىنى، ئۇزاق يىللار داۋامىدا كۈنلۈكى ئەمگەك
قىلىشنى بىلىش جاسارىتىدۇر. كەمچىلىكلەر ھەققىدە چۇقان
كۆتۈرۈش ئۈچۈنلا ئەقىللىق بولۇشنىڭ ئەھمىيىتى يوق. سەپسەتە
ۋە قۇرۇق سۆزلەر ھەققىدە تەنمۇ نەپرەتكە لايىق، قۇرۇق گەپ قىل-
مىشتىن كۆرە ئىش قىلىش كېرەك.

ۋ. ئا. سۇخوملىنسىكى

ئۆلچەمدىن ئارتۇق بېرىلگەن دورىدىن مەنپەئەت بولمىغاندەك،
ئادالەت ئۆلچىمى چېگراسىدىن چىقىپ كەتكەن دەشنام، تەنقىددىنمۇ
مەنپەئەت بولمايدۇ.

ئا. شويپىنگا ئوئېر

چۈشەنمەسلىكتىن خاتالىقلارنى قىلىپ قويغان كىشىلەرگە
ئانچە غەزەپ كەتمەسلىك كېرەك.

سافاكلى

بەزى چاغلاردىكى سۈكۈتمۇ ئەڭ قاتتىق تەنقىد رولىنى
ئوينايدۇ.

ج. باكستان

باشقىلارنىڭ ئىشى توغرىسىدا قاتتىق سۆزلىگەن ئادەم ئۆز

ئىشنىڭمۇ باشقىلارنىڭكىدىن ياخشىراق بولۇشىنى ئۆزىگە تەلپ قىلىپ قويۇشى كېرەك.

ۋ.گ.بېلىنىسكىي

بىز كۆپ ھاللاردا، باشقىلارنىڭ نۇقسانلىرى ھەققىدە سۆز-لەيمىز - يۇ، ئەمما ئاشۇ نۇقسانلاردىن ھەر دائىم ئىبرەت ئېلىپ، ئۆز كەمچىلىكلىرىمىزنى تۈزىتىشكە ھەرىكەت قىلمايمىز. ف.لاروشفېك

باشقىلارنىڭ كەمچىلىكىنى يىپىدىن - يىڭىنىسىغىچە كۆ-رۇپ، ئۆز كەمچىلىكلىرىگە ئېتىبارسىز قاراش يۈزسىزلىكتۇر. دېموكرىت

ئادەم دەل ئۆزىنى ناھايىتى قاتتىق تەنقىد قىلىشى كېرەك. ئۆزىگە ئەڭ قاتتىق تەلپ قويۇشى كېرەك. ئۇنداق قىلمىسا، توغرا يولدىن ئېزىپ، پاتقاققا پېتىشى تۇرغانلا گەپ. ك.لېكىنېت

باشقىلارنىڭ ساڭا شەپقەتسىز بولۇشىنى خالىمىساڭ، ئۆزۈڭ باشقىلارغا شەپقەتلىك بول.

ل.م.لېئونوف

ياشلىقىڭدىن باشلاپ، يېقىن كىشىلىرىڭنىڭ گۇناھىنى كەچۈرۈشكە، ئۆز گۇناھىڭنى بولسا ئەسلا كەچۈرمەسلىككە ئۆگەن. ۋ.ئ.ۋ.سۇۋوروف

ھەقىقەتنى يامان كۆرىدىغان ئادەملەر ئۇنى دادىل

سۆزلەيدىغانلارنىمۇ يامان كۆرىدۇ.

ف.فېلىپپان

بىر قىسىم ئادەملەر باركى، ئۇلارغا ھەرقانداق توغرا سۆزمۇ، سەمىمىي ئېيتىلغان نەسىھەتمۇ قاتتىق تېگىدۇ.

ن.گ.چېرنشېۋىسكىي

ئۆزى ھەققىدىكى مەۋجۇت ھەقىقەتنى چىن يۈرىكىدىن ئاڭلايدىغان ئادەملەر كەمدىن - كەم ئۇچرايدۇ.

ف.لاروشفېك

لەنتىلەر، زالىملار، بۇلاڭچىلار ھاكىمىيىتى ئۈچۈن ھەقىدە - قەت خەۋپلىكتۇر. شۇنىڭ ئۈچۈن، ئۇلار ھەقىقەتنى ياپىدۇ.

يو.دېبىس

قەبىھلىكلەرنى پەيدا قىلىدىغان شارائىتلارغا قارشى كۈرەش قىلماي تۇرۇپ ھەقىقەتنى تەلەپ قىلىش، يامغۇر يېغىۋاتقاندا تاش ياتقۇزۇلمىغان كۈچىنىڭ پاتقاق بولماسلىقىنى تەلەپ قىلىش بىر - لەن ئوخشاشتۇر.

د.ئى.پىسارىف

شۇنىسى ياخشىكى، تەنقىدىنىڭ ئۆزى تەنقىدكە موھتاج بول - مىسا، ئۇ كۆرۈنگەنلا كىشىگە دەھشەتلىك قورال بولۇپ خىزمەت قىلغان بولاتتى.

ۋ.گ.بېلىنسىكى

ئەگەر ئاق سۆزلەر ئىز قالدۇرۇپ كېتىدىغان بولسا، ھەممە - مىز سەتلىشىپ كەتكەن بولاتتۇق.

ۋ.شېكسپېر

ھاياتنىڭ ئوقۇل سەلبىي تەرەپلىرىنى تەسۋىرلەش تۆھمەت قىلىش دېگەنلىك ئەمەس، بۇ پەقەت بىر تەرەپلىمىلىككە ئېرىلىش دېگەنلىكتۇر. تۆھمەت قىلىش بولسا، ھاياتتا مەۋجۇت بولمىغان نۇقسانلارنى، ئۇنىڭدا يوق داغلارنى، ئۇنىڭغا دۆڭگەشتىن ئىبارەت. ۋ.گ.بېلىنسكىي

بىزنى ياخشى چۈشەنمەي تۇرۇپ، بىزنىڭ ھەقىقىمىزدە يامان سۆزلەرنى قىلىدىغان ئادەملەردىن خاپا بولماسلىق كېرەك. ئۇنىڭ تۆھمەتلىرى بىزگە ئەمەس، ئۆزىنىڭ تەسەۋۋۇرىدا تۇغۇلغان شەپكىگە تەئەللۇقتۇر.

ج.لابريويېر

يالغان سۆزلەش باشقا گەپ. سۆزدە ئادىشىش (قەستەن ئادىش-شش ئەمەس) نەتىجىسىدە ھەقىقەتتىن چەتنەش يەنە باشقا گەپ. پ.ئابېليار

ياخشى كۆرۈش مەقسىتىدە جان كۆيدۈرۈپ ئېيتىلغان نەسىد-ھەتنى ياۋۇز نىيەتلىك ياكى گۇناھ دەپ ھېسابلىماسلىق كېرەك. پ.ئابېليار

ئادەملەر ئادەتتە بىرسىگە يامانلىقنى راۋا كۆرگەنلىكىدىنلا ئەمەس، بەلكى شۆھرەتپەرەس بولغانلىقى ئۈچۈنمۇ غەيۋەت قىلىدۇ. ف.لاروشفېك

ئەقىلىسىز كىشىلەر ئۆز ئەقلىگە سىغمايدىغان نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىنى قارىلايدۇ.

ف.لاروشفېك

ئىستېداتسىز ئادەملەر كۆپىنچە تەلىپى يۇقىرى تەنقىدچىلەر سۈپىتىدە ئوتتۇرىغا چىقىدۇ. ئۇلار ئىمكانىيىتى بار ئاددىي ئىش-لارنىمۇ بىر تەرەپ قىلالمايدۇ. نېمە قىلىش ۋە قانداق قىلىشنى بىلىمىگەنلىكلىرى ئۈچۈن، باشقىلاردىن پۈتۈنلەي ئىمكانىيىتى بولمىغان ئىشلارنى تەلەپ قىلىدۇ.

ۋ. ئوكليو چوڭسكىي

ئەڭ نازۇك مىجەز كۆزەتكۈچىلىرى، ئەڭ چوڭقۇر مۇتەپەك-كۈرلەر ھەر دائىم شەپقەتلىك دوختۇرلارغا ئوخشاش كېلىدۇ. ئۆز تەسەۋۋۇرىدىكى ئازابىتىن جاپا چەككەن كىشىلا ئادەمنىڭ ياخشى پەزىلەتلىرىنى قەدىرسىز ھالەتتە كۆرسىتىپ، يامان پەزىلەتلىرىنى كۆپتۈرۈپ كۆرسىتىشكە ئامراقتۇر.

گ. باكل

تىرىناق ئاستىدىن كىر ئىزلەش ئەقىلىسىز ئادەملەرنىڭ خۇ-سۇسىيىتىدۇر. ئىقتىدارلىق ئەقىل ئىگىلىرى مۇنداق ھادىسىد-لەرگە قارشى ئېتىراز بىلدۈرىدۇ ياكى ئۈنچىقماي قويدۇ. بۈيۈك كىشىلەر بولسا، ھېچكىمنى ئەيىبلىمەي، ئۆزلىرى ئىجاد قىلىدۇ.

گ. لىختېنبېرگ

كۆپ نەرسىنى بىلىدىغان كىشى خاتالىشىپ قالماسلىقى ئۈچۈن، ئۆز پىكرىنى ئېھتىياتچانلىق بىلەن بايان قىلىشنى بى-لىدۇ. يۈزەكى بىلىدىغان، ئۆزەمچىل كىشىلەر بولسا، ھەممە نەر-سىلەر ھەققىدە غەيرىي تەبىئىي بىر جاسارەت بىلەن ۋالاقلاۋېرىدۇ. ل. ن. تولستوي

پەمىسىز كىشىلەر پەقەت ئادەملەرنىڭ كەمچىلىكلىرىنى كۆرىدۇ. پەزىلەتلىرىگە ئەھمىيەت بەرمەيدۇ. ئۇلار بەدەننىڭ ئىشلىرىنى كۆرۈنۈپ تۇرغان، يارا بولغان قىسمىغا قونۇش ئۈچۈن ئۇرۇنۇۋاتقان پاشىغا ئوخشايدۇ.

ئابول فاراج

بىرەر نەرسىنى تەكىتلەپ تۇرۇپ، ئۇنى قانۇنىي رەۋىشتە ئىسپاتلاپ بېرەلمەسلىك تۆھمەت قىلىش دېمەكتۇر. پ.بومارىشى

بوھتان قىلىچىتىنمۇ مۇدھىشراق قورالدۇر. چۈنكى، بوھتان يارىسىنى ئۆمۈر بويى داۋالىغىلى بولمايدۇ. گ.فىلىدنىڭ

بوھتان مىلىتقىتىنمۇ خەۋپلىك قورالدۇر. ئا.گ.روبنشتېين

تۆھمەت ئارقىلىق قانچىلىغان دوستلۇق رىشتىلىرى ئۈزۈلگەن، قانچىلىغان ئائىلىلەر خاراب بولغان؟! لوكتان

غەيۋەت ئىسپاتلانمىغان ھالەتتىمۇ، بىر ئۆمۈر داغ قالدۇرىدۇ. ئا.س.پۇشكىن

پىتنە - پاسات شۇنداق ئوڭاي نەرسىكى، بىرلا سۆز بىلەن ھەمىلە قىلىنىدۇ. مۇداپىئە كۆرۈش ئۈچۈن بولسا، قانچە - قانچە سەھىپىلەر كېرەك.

ژ.ژ.روسسو

بوھتان — ھەسەت قورالى.

س. سېگيور

ئادەتتە ياخشى مېۋىگە قۇرت چاپلاشقاندا، بوھتانمۇ ياخشى ئادەملەرگە چاپلىشىدۇ.

ژ. سۇنفت

ياخشىلار يېنىدىن ئۆتمەس ھېچقاچان،
دۈشمىنى چاپلىماي ئاڭا بىر بوھتان.

سەئىدى

بوھتان ۋە يالغانچىلىق مىشچانلار سىياسىتىنىڭ قانۇنلاش-
تۇرۇلغان ئۆسۈلىدۇر. بۇ دۇنيادىكى بۈيۈك كىشىلەر ئارىسىدىن
يالغان ياكى بوھتان پاتىقى چاپلانمىغان بىرەرسى تېپىلارمىكىن؟
م. گوركى

يۈگمەچ يۆمەپ ئۆسىدۇ. ئۇ ئۆزلۈكسىز كۆپىيىش خۇسۇ-
سىيىتىگە ئىگە، قويۇپ بېرىلسە ئۇ، ئۆز يولىدا ئۇچرىغان ھەممە
نەرسىلەرنى بوغۇپ تاشلاشقا تەييار.

م. گوركى

23

بوھتان ئاجايىپ خۇسۇسىيەتكە ئىگە نۇقساندۇر. سىز ئۇنى
يوقىتىمەن دېگەنچە ئۇنىڭغا ھايات بەخش قىلغان بولىسىز. ئۇنى
ئۆز مەيلىگە قويۇۋېتىڭ. ئۆزلۈكىدىن ئۆلۈپ تۈگەيدۇ.

ت. پېين

بوھتان غىڭىلداپ جانغا تېگىدىغان ھەرگە ئوخشايدۇ. ئۇنى

ئۆز ئورنىدا ئۆلتۈرۈۋېتىشكە كۆزىڭىز يەتمەسە، ياخشىسى ئۇنى
ھەيدىۋېتىشكە ئۇرۇنماڭ. بولمىسا يېنىپ كېلىپ سىزگە قاتتىق
يېپىشىدۇ.

ن. شامفور

ئەقىللىق ۋە شۇنىڭ بىلەن ئەدەپلىك ئادەم ئۆز ۋىجدانى ئالدىدا
ھالال بولۇش بىلەن بىر چاغدا، ئۆزىگە ھۆرمەت نۇقتىئىنەزىرىدىن،
بوھتاننىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى بىر تەرەپ قىلىش مەقسىتىدە
تېخىمۇ زېرەك بولۇش كېرەك.

ن. شامفور

بوھتانغا ئەڭ ياخشى جاۋاب — سۈكۈت بىلەن ئۇنىڭغا يىر-
گىنىپ تۇرۇپ قاراشتۇر.

ف. ئېنگېلس

پۈتۈنلەي يالغان نەرسىلەرنى، ھەقىقەتنى بويلاپ كۆرسىتىش-
لەرنى قەتئىي رەت قىلىش كېرەك.

ئا. باربيوس

زېھىن ۋە ۋىجدان ھېچقاچان بوھتاننى كەچۈرمىگەن ۋە كە-
چۈرمەيدۇ.

د. گالفوكس

باشقىلارغا تۆھمەت قىلىپ كۈسۈرلايدىغان ئادەمنى ئويۇڭدىن
ھەيدەپ چىقار.

فالېس

كىم تۆھمەتچىنى ئەيىبلەيدىكەن، ئۇ، تۆھمەتچىنى قولىد-
غان بولىدۇ.

سۋېتوني

خاتالاشمىغان ئادەم دانا ئادەم ئەمەس، بۇنداق ئادەملەر مۇ يوق —
بولۇشىمۇ مۇمكىن ئەمەس. ئانچە ئېغىر خاتالىق ئۆتكۈزمەيدىغان ۋە
ئۇنى دەرھال، چاپسان تۈزىتەلەيدىغان ئادەملەرلا دانا ئادەملەردۇر.
ۋ.ئى.لېنين

ھېچقانداق ئەمەلىي ئىش قىلمايدىغان ئادەملا خاتا ئىش
قىلمايدۇ.

ۋ.ئى.لېنين

ھېچقانداق ئىش قىلمايدىغان ئادەملا خاتالاشمايدۇ. ھالبۇكى،
ئۇنىڭ ئاساسىي خاتالىقىمۇ مۇشۇ.

ئ.ن.تولىستوي

شۇنداق ئادەملەر باركى، ھېچقانداق ئەقەللىي پىكىرلەر بىلەن
شۇغۇللانمايدۇ ۋە شۇنىڭ ئۈچۈنمۇ ھېچقاچان ئاداشمايدۇ.

ئى.گېوتى

25 خاتالىشىش ھەرخىل بولۇشى مۇمكىن. لېكىن، توغرا يول
بىرلا، شۇڭا توغرا يولنى تېپىشقا قارىغاندا، خاتالىشىش ئاسان.
نشانغا تېگىشكە قارىغاندا، تەگمەسلىك ئاسان.

ئارەستۇ

ئەڭ چوڭ خاتالىق ئادەم ھەممە نەرسىدە ئۆزىنى نۇقتاسىز

دەپ ھېسابلاشتۇر.

ت.كارلېيل

ئۆزىنى نۇقسانسىز دەپ ھېسابلاش ئېزىپ كېتىشنىڭ بىر دەرىجىسىدۇر.

پ.بۇئاست

خاتالىشىشتىن قورقماڭ، ئۇلار سىز ياشىغىلى بولمايدۇ. م.گوركى

خاتالىقلار ئەقىل بېرىدۇ.

ل.ن.تولىستوي

كىشىنىڭ خاتالىقى — باشقىلار ئۈچۈن ساۋاق.

ژ.رېي

كىشىنىڭ نۇقسانى ئۈچۈن ئۆزۈڭگە نەسىھەت قىلىشنىڭ (مەن كۆپىنچە شۇنداق قىلىمەن) ناتوغرا بولغىنىدەك، ئۆز نۇقسانلىرىڭنى باشقىلاردا كۆرۈپ ئۇنى تەنقىد قىلىشىڭمۇ ئورۇنسىزدۇر. نۇقسانغا ھېچ يەردە ئورۇن قالدۇرماي، ھەمىشە ۋە ھەممە جايدا ئۇنى پاش قىلىشنىڭ كېرەك.

م.مانىتېنى

خاتالىقلىرىڭ ۋە ئاداشقان يوللىرىڭ ئۈچۈن ئەجەبلەنمە، ھەر قانداق نەرسە ساڭا ئۆز خاتالىقلىرىڭنى چۈشىنىپ يېتىشىڭدىن ئارتۇق ساۋاق بېرەلمەيدۇ. ئۆز - ئۆزىنى تەربىيەلەش دېگەن مانا شۇ. ت.كارلېيل

دائىم خاتالىشىپ قېلىشتىن قورقۇپ، ئېسەنكىرەپ يۈرۈش-
نىڭ ئۆزىلا ھاياتتا يول قويۇشىڭىز مۇمكىن بولغان ئەڭ چوڭ
خاتالىقتۇر.

ئە.خابىرد

بۈگۈنكى كۈندىكى خاتالىقلارنى ئانالىز قىلىش ئارقىلىق،
بۈگۈن ۋە ئەتە خاتالاشماسلىقنى ئۆگىنىمىز.

ۋ.ئى.لېنىن

كىم ئۆزلۈكسىز رەۋىشتە غەيرەت بىلەن ئالغا ئىنتىلىپ، ئۆز
خاتالىقلىرىنى تۈگەتسە ۋە يېتەرسىزلىكلىرىنى يەڭسە، ئۇ شەخس-
سىي كامالەتتە يۈكسەك چوققىلارنى ئىگىلىيەلەيدۇ.

ئە.تېلمان

تېخى ياش ئىكەنمىز، گاه خاتالىقلاردىن، گاه پايدىدىن خالىي
ئەمەسمىز. پەقەت خاتالارنى ئاخىرغىچە داۋاملاشتۇرۇپ يۈرمىسەكلا
بولدى.

ئى.گېوتى

خاتالىقلارنى تەن ئالدىكىدەك نەرسە، ئۇنى كەچۈرۈشكە بولىدۇ.

فى.لاروشفېك

ئادەم خاتالىشىشى مۇمكىن، خاتالىق مۇناپىقلىققا ئېلىپ
بارمايدۇ. ھەققانىي ئىش بىرنەچچە خاتالىق بىلەن تۈگىشىپمۇ
كەتمەيدۇ. ھېچبولمىغاندا، تۈپ غايە ئۆز مۇستەھكەملىكى بويىچە
ساقلىنىدۇ. مۇبادا بىرىنچى قەدەمدىن نەتىجە چىقمىسا، ئىككىنچى

ف.م.دوستو یوٹیو بسکمی

ۋ. ئى. لېنن

گ.لختنبیر گ

ۋ.گ. بېلېنېسكى

پ.فرانکلین

ساختا پەزىلەتلىك كىشىلەر ئۆز كەمچىلىكلىرىنى باشقىدە
لاردىنمۇ، ئۆزلىرىدىنمۇ يوشۇرىدۇ، ھەقىقىي پەزىلەتلىك ئادەملەر
بولسا، ئۆز خاتالىقلىرىنى ياخشى بىلىدۇ ۋە ئۇلار ھەققىدە ئوچۇق-
تىن - ئوچۇق سۆزلەۋىرىدۇ.

ف.لاروشفېك

ئادەمنىڭ زېرەكلىكى ھېچقاچان خاتالىشماسلىقتا ئەمەس،
بەلكى خاتالىقلارنى تەكرارلىماسلىقتا.

ك.بائۇۋى

تۈزەتكىلى بولمايدىغان ئۇششاق خاتالىقلاردىن چوڭ - چوڭ
ئىللەتلەرگە ئۆتۈش كېلىپ چىقىدۇ.

سېنېكا

ئىنسان ئۆزىنى ساختا پەرداز بىلەن بويلاپ كۆرسەتمىسە، ئۆز
كۈچىگە ئىشىنەلەيدۇ.

پ.ئا.پاۋلىنكوف

كىم ئۆز كەمچىلىكلىرىنى تەن ئېلىشتىن نومۇس قىلسا، ئۇ
بارغانسېرى تېخىمۇ نومۇسسىزلارچە، چوڭ گۇناھ ھېسابلىنىدىغان
قەبىھلىكلىرىنىمۇ ئاقلاشقا باشلايدۇ.

گ.س.سكوۋورودا

ئەگەر ئادەم ئوخشاش بىر خاتالىقنى ئىككى قېتىم تەكرارلىد-
سا، ئۇ قولىنى ئېگىز كۆتۈرۈپ يا تۇتۇرۇقسىزلىقنى تەن ئېلىشى،
ياكى قاراملىقنى تەن ئېلىشى كېرەك.

ج.لودمېر

شۇنى ئەستە تۇتكى، پىكرىڭنى ئۆزگەرتىپ، خاتالىقىڭنى ئۆزگەرتىش يولىغا كىرىشىشىڭ، ئۆز خاتالىقىڭغا يېپىشىپ ئالمايدىغانلىقىڭنىڭغا قارىغاندا، ساڭا كۆپرەك ئەركىنلىك بېرىدۇ.

م. ئاۋرېلىي

ھەممە ئادەملەر يېڭىلىدۇ. لېكىن، بۈيۈك ئادەملەرلا يېڭىلىنماي قالىدۇ. تەن ئالمايدۇ.

ب. فانتېنېل

ئىشنى تۈزەتكىلى بولمايدىغان دەرىجىگە ئېلىپ بېرىشتىن، خاتالىقىنى تەن ئېلىش خېلى ئاليجانابلىقتۇر.

ل. ن. تولستوي

... ئەگەر خاتالىقتا چىڭ تۇرۇۋېلىنسا، ھەتتا ئۇنىڭ «توغرىدا» ئىشلىتىلىشىنى ئاساسلاپ بېرىشكە كۈچىسە، ئۇنى «ئاخىرغىچە داۋاملاشتۇرسا»، كىچىككىنە خاتالىقلاردىنمۇ چوڭ خاتالىقلار كېلىپ چىقىشى مۇمكىن.

ۋ. ئى. لېنىن

بىزدىكى ھەرقانداق نۇقسانلارنى ئەپۇ قىلىشقا بولسىمۇ، لېكىن شۇ نۇقسانلارنى يوشۇرۇش ئۈچۈن قىلىنغان نەپەرەتلىرىنى ئەپۇ قىلىشقا بولمايدۇ.

ف. لازوفىك

باشقىلارنى ئالداش ئىشنى چىگىشلەشتۈرىدۇ ۋە بىر قارارغا كېلىشنى قىيىنلاشتۇرىدۇ. لېكىن «ھەقىقەت» دەپ باھانە

قىلىنغان ئىنسان كۆڭلىدىكى يالغانچىلىق بولسا، ئادەمنى ئۆ-
مۈرۋايەت نابۇت قىلىدۇ.

ل.ن. تولستوي

ئىنسان ئۈچۈن بىر زالىم بار، ئۇ بولسىمۇ جاھالەتتۇر.
ۋ. ھيۇگو

جاھىللىقتىنمۇ ئارتۇق بەختسىزلىك يوق.

ئە. نەۋائى

ئىنسانىيەتنىڭ بىرلا كۈلپىتى بار، ئۇ — جاھالەتتۇر. بۇ
خىل كۈلپەتنىڭ بىردىنبىر داۋاسى — ئىلىمدۇر
د. ئى. پىسارىف

خەلق بەختسىزلىكلىرى تارىخنى تەتقىق قىلغۇچى ھەرقانداق
ئادەم، بۇ كۈلپەتلەرنىڭ كۆپ قىسمىنى يەر يۈزىگە جاھالەتنىڭ
ئېلىپ كەلگىنىگە ئىشەنچ ھاسىل قىلىشى مۇمكىن.
گ. گېلۇبتسى

جاھالەت ھامىيلىرى ئەسلىدە ئىنسانىيەتنىڭ ئەڭ ئەشەددىي
دۈشمەنلىرىدۇر.

گ. گېلۇبتسى

31
جاھالەت شۇنداق بىر ياۋۇز كۈچكى، ئۇنىڭ ھازىرمۇ كۆپلىگەن
پاجىئەتلەرنىڭ سەۋەبچىسى بولۇپ قېلىشىدىن ئەنسىرەيمىز.
ماركس

ئۈزلۈكسىز جاھىللىقتىنمۇ دەھشەتلىك نەرسە يوق.
ئى. گېوتى

جاھالەتنىڭ ئۈچ خىل تۈرى بار: ئومۇمەن ھېچ نەرسە بىلمەسلىك، بىلگەن نەرسىلىرىنىمۇ چالا - بۇلا بىلىش، كېرەكسىز نەرسىلەرنى بىلىش.

ش. دىۋىكلىۋ

جاھالەت ئەقىل ۋە تۇيغۇلار جەھەتتىكى مەجرۇھلۇقتۇر. ھازىر ئۇ بىر خىل ئەخلاقىي ئىللەتكە ئايلانماقتا.

ۋ. ئا. سۇخوملىنسكىي

كىشىلەر قانچە ئاز نەرسىنى بىلسە، ئۇلارنىڭ بىلگەنلىرى ئۆزى ئۈچۈن شۇنچە كەڭ بىلىنىدۇ.

ژ. ژ. روسسو

جاھالەتنىڭ ھەممە ۋاقىت بىلىمگە زىت بولغان دەۋاسى كۆپ بولىدۇ. ھەقىقەتەن پەقەت تۈزكۈر كىشىلەرلا پەن ئۇنداق ياكى مۇنداق بىرەر مەسىلىنى ھەل قىلىشقا قادىر بولمىغان دەپ ئىشەنچ بىلەن دەۋا قىلىدۇ.

چ. دارۋىن

نەدە ئېنىق بىلىم بولمىسا، شۇ يەردە پەرەزلەر ھۆكۈم سۈرىدۇ. بۇنداق پەرەزلەردىن ھەر ئونىنىڭ توققۇزى خاتا.

م. گوركىي

جاھالەت، نادانلىق، قوپاللىق بىلەن توقۇنۇشتىڭمۇ، ھېرىش ۋە دەم ئېلىشنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى ئويلىماي، ئۇلارغا ھۇجۇم قىل. ھاياتلا بولىدىكەنسىن، ئۇلارغا زەربە ئۈستىگە زەربە بەر. ت. كارلىيېل

ئىنسان ئەقىل - ئىدراكىنى كىشىلەردىن ئازاد قىلغانلارلا
ھەقىقىي كىشىلەردۇر.

م. گوركى

جاھالەت زېھىنىنىڭ زۇلىمىتى، ئايسىز ۋە يۇلتۇزسىز
زۇلمەتتۇر.

تستېرون

جاھالەت — زۇلمەتتۇر. ئۇنىڭدا ياۋۇزلۇق ھۆكۈم سۈرىدۇ.
ۋ. ھيۇگو

ھەۋەسلىرىمىز ۋە نادانلىقىمىز تۈپەيلىدىن سىناغان مۇلا-
ھىزىلەردىنمۇ ئارتۇق ساختا مۇلاھىزىلەر بولماسلىقى مۇمكىن.
ك. گېلۇېتسىي

تولۇق بىلىمىزلىك، تولۇق پەمىزلىككە ئېلىپ بارىدۇ.
ك. گېلۇېتسىي

جاھالەت ئىسكەنجىسىدە قالغان زېھىن ئوزۇق يېتىشمەس-
لىكتىن قورقۇپ كېتىدۇ.

ك. گېلۇېتسىي

33

جاھالەت ئادەمنى دۇنياغا پەرقسىز قىلىپ قويدۇ. بىپەرۋالىق
بولسا، ئاستا - ئاستا، چېكىنمەستىن، خۇددى راك ئۆسمىسىدەك
ئۆسۈۋېرىدۇ.

ك. گ. پائۇستوۋسكىي

جاھالەت شۈبھە ۋە گۇمانلارنىڭ بۆلىقىدۇر.

خۇراپات — جاھالەت مېۋىسىدۇر.

ئو گېزىلەتت

ئەخمەق، چۈپەي ئادەملەرنى ھاكىمىيەت پەرمانلىرىمۇ، ئەدەبىي تەلىم - تەربىيىلەرمۇ يوقىتىپ بولالمايدۇ.

د. ئى. پىسارېف

ئەقىل بىلەن تۈزىتىش مۇمكىن بولمىغان تەلۋىلىكمۇ يوق ۋە تەلۋىلىك بىلەن ئاينىتىش مۇمكىن بولمىغان ئەقىلمۇ يوق.

ئى. گىوتى

تەلۋىلىكىمىز سان - ساناقسىز، ئۇنىڭ يوشۇرۇنىدىغان ئۇۋىدەلىرىمۇ كۆپ. ھەتتا ئەڭ ئەقىللىق ئادەملەرنىڭ مېڭىسىدىمۇ تەلۋىلىك ئۈچۈن ئورۇن بېرىپ قويۇلغان.

د. ئى. پىسارېف

جاھىلىنى جاھىللىقتىن ساقلاشقا قارىغاندا، بارلىق نەرسىدەلىرىمىزنىڭ ھەممىسىنى جاھىللىقتىن ساقلاش ئاسانراقتۇر.

قابۇس

ئەخمەقلەر بىر نۇقساندىن قۇتۇلىمەن دەپ باشقىسىغا چېتىدەلىپ قالىدۇ.

گوراتسىي

كىمكى ئەقىلىسىز بولسا، ئۇ ئادەم ئەمەس، ھايۋان.

سانائى

ئەخمەقلىق شۇنچىلىك تېگى يوق جەننەمكى، ئۇنى ئاخىردە -
غىچە بىلگىلى بولمايدۇ. ئۇنىڭدىن ھېچبىر ئەكس سادامۇ چىق-
مايدۇ. ئۇ ھەممە نەرسىلەرنى نام - نىشانسىز يۇتۇۋېرىدۇ.
ئو. بالزاك

كىمكى ئۆزىنىڭ ئاجىزلىقىنى ئەجدادلىرىنىڭ خىزمەتلىرى
بىلەن پەردازلاشقا ئۇرۇنىدىكەن، ئۇ ئەخمەقتۇر.

ھ. ھېينى

نازاكەت تېغى دانالىقنىڭ بەلگىسى ئەمەس، ئەخمەقلەر، ھەتتا
ئەقىلدىن ئازغانلارمۇ ھەيران قارارلىق دەرىجىدە نازاكەتلىك بولىدۇ.
ئا. س. پۇشكىن

شۇنداق كىشىلەر باركى، نىقابلىنىپ قىلىنغان ئىشلارنىڭ
ھەممىسىنى «ئاقىلانلىك» دەپ ھېسابلاۋېرىدۇ.

گ. لىختېنبېرگ

يىراقنى كۆرەلمەسلىكنى خاتىرىسىنىڭ ئاجىزلاشقانلىقىغا
دۆڭگىمەسلىك كېرەك.

ك. گېلۇتېسىي

ھاياتتا شۇنداق تاسادىپىي ھادىسىلەر بولىدۇكى، ئۇنىڭدىن
پەقەت تەلۋىلىكلا قۇتۇلدۇرۇشى مۇمكىن.

ف. لاروشفېك

بىلىمگەن ئەمەس، بىلىشنى خالىمىغان ئەخمەق.
گ. س. سىكسۇۋود.

ئادەتتە كىمنىڭ پەمى ئاجىز بولىدىكەن. ئۇ كۆپ نەرسىنى
بىلىمەن دەپ ئويلايدۇ. پۈتۈنلەي پاراسەتسىزلەر بولسا، ھەممە نەر-
سىنى بىلىمەن دەپ ئويلايدۇ.

ج. برونو

ئەقىللىق ئادەم كۆز ئالدىدا چەكسىز ئىمكانىيەتلەر ئالسىمى
تۇرغانلىقىنى كۆرەلەيدۇ. ئەخمەق بولسا، پەقەت كۆزى كۆرگەنلار
ئىمكانىيەت دەپ ھېسابلايدۇ.

د. دىدېرو

ئەخمەق پەقەت سادىر بولغان ھادىسىنىلا چۈشىنىدۇ.

ھومېر

خاتىرىسى ساق بولغان ئەخمەقلەر پىكىر ۋە پاكىتلارغا باي
بولىدۇ. گەپ شۇ يەردىكى، ئۇلار بۇ پىكىر ۋە پاكىتلاردىن خۇلاسىە ۋە
نەتىجىلەرنى چىقىرالمايدۇ.

ل. ۋوۋېنارگ

ئەخمەقلىق — مۆرىمەس ۋە مەمدانلىقتىن ئىبارەت ئىككى
خىل بولىدۇ.

ئو. بالزاك

سېخىي ئادەملەرگە قارىغاندا، ئەخمەقلەرنىڭ سوئالى كۆپ
بولىدۇ.

م. گوركىي

ئەخمەقلەر ھەممىدىن كۆپرەك دانىشمەنلىك، مۇتەھەملىك ۋە
ساخاۋەت ھەققىدە گەپ ساتىدۇ.

پ. ئېرنىست

ئۇچىغا چىققان ئەخمەق ھەرگىزمۇ ئېغىز ئاچمايدىغان ئەخ-
مەقتۇر. مۇشۇ مەنىدىن ئېيتقاندا، ئۇ مەمەدانە ئەخمەقتىن
ياخشىراق.

ج. لابرېيېر

ئەگەر ئەخمەق ئەخمىقەنە سۆزلەرنى ئېيتىشتىن قورققاندا
ئىدى، ئۇ ئەخمەق بولمىغان بولاتتى.

ج. لابرېيېر

ئۈنچىماسلىق ئەخمەقنىڭ پەزىلىتىدۇر.

ف. بېكون

ئاقىل ئادەم ئۆزىنىڭ ئەقىللىق ئىكەنلىكىنى چۈشەندۈرۈش
ئۈچۈن نۇرغۇنلىغان ۋەز ئېيتىشى كېرەك. ئەخمەق بولسا، تىلىنى
يىغسىلا كۆپايە، ھەممە ئادەم ئۇنى ئەقىللىق ھېسابلايدۇ.

م. سافىر

ناداننىڭ ئىدراكى — ئۈنچىماسلىقتا. ئەگەر نادان بۇنى چۈ-
شىنىپ يەتسە، بۇ ئۇنىڭ يېرىم دانا بولغىنى.

سەئىدى

توساتتىن مېڭىسىگە توغرا پىكىر كېلىپ قالغان ئەخمەق،
ھارۋىكەشنىڭ پوپۇزىسىدىن قورقۇپ كەتكەن ئاتقا ئوخشاش

كىشىنى ئەجەبلەندۈرىدۇ ۋە خاتىرجەمسىز لەندۈرىدۇ.

ن. شامقور

ئۆزىنى ئەقىللىق كۆرسىتىشكە ئۇرۇنغان ئەخمەتتىنمۇ خەتەرلىك ئادەم يوق.

ئى. گىوتى

تەلۋىلەر تارتىنىشنى بىلمەيدۇ.

ژ. ژ. روسسو

تەلۋىلەر ئۆز ئارزۇسىغا يەتكەندىن كېيىنمۇ بەربىر مەنۇن بولمايدۇ.

تستېسرون

ئۆزىنىڭ ئەقىللىق ئىكەنلىكىنى كۆز - كۆز قىلماستىنمۇ ئۈچۈنمۇ ناھايىتى زور دەرىجىدە ئەقىللىق بولۇش كېرەك. ف. لاروشفېك

تىرىشىپ، زورۇقۇپ ئۆزىنى ئەقىللىق كۆرسىتىشكە ئۇرۇنۇش ئاقىل بولۇش ئۈچۈن چوڭ توسالغۇدۇر.

ف. لاروشفېك

ئەخمەقلەرنى ماختىغان ئادەم ئۇلارغا قاتتىق زىيان سالغان ھېسابلىنىدۇ.

دېموكرىت

تەنتەكنى كەچۈرۈش ئەقىللىق كىشىلەرگە خاس خىسلەتتۇر. ئەبۇل فەراج

ئۆز ئەخمەقلىقىنى چۈشىنىپ يەتكەن ئەخمەق ئەخمەق ئەمەس.
پ. م. دوستويېۋىسكىي

ئۇلۇغ ئادەم ئۆز زامانىسىدىن ئۈزۈپ كېتىدۇ. ئەقىللىق ئادەم
ھەرقانداق شارائىتتا ئۆز زامانىسى بىلەن تەڭ قەدەم ئالىدۇ. ھەييار
ئادەم پايدىلىنىۋېلىشقا ئۇرۇنىدۇ. تەنتەك كىشى زامانىنىڭ يولىدا
توغرىسىغا يېتىۋالىدۇ.

ئە. بائۇئېرنفېلد

ئاقىلىنىڭ چوڭ بىر ئاجىزلىقى ئەقىل كۈچىگە ئىشەنمەس-
لىكتە.

ۋ. گ. بېلىنسىكىي

يېرىم - يارتا كىشى ئادەتتە ئۆز چۈشەنچىسىگە سىغىمىغان
بارلىق نەرسىنى قارىلاۋېرىدۇ.

ف. لاروشفېك

ھەقىقىي ئۇلۇغ ئىنساننى، ئۇ مەيدانغا چىققان ھامان يىراقنى
كۆرمەيدىغانلارنىڭ ئۆزئارا تىل بىرىكتۈرۈپ، ئۇنىڭغا قارشى تۇر-
غانلىقىدىنمۇ بىلىشكە بولىدۇ.

ر. ئېمېرسون

يېرىم - يارتا كىشىلەرلا ئۆزلىرىدىن يۇقىرى كىشىلەرگە
قارشى رەھىمسىز ۋە ئۈزلۈكسىز كۈرەش ئېلىپ بارىدۇ.

ئو. بالزاك

بەزى ئادەملەر، ئۆزلىرى نېمىگە قابىلىيەتسىز بولسا شۇنى

ئەيىبلەشكە ئادەتلەنگەن.

ئى. گۈل

نادانلىقى ئۈچۈنمۇ، ئىنسان ئۆزى بىلمىگەن نەرسىلەرنىڭ
ھەممىسىنى بىمەنىلىك دەپ ھېسابلاپ، كۆڭلىگە تەسەللى بېرىدۇ.
د. ئى. فونۇزىن

ئەقىلىنى پەقەت دەپسەندە قىلىشقا بولمىغانلىقى ئۈچۈنلا تە-
قىب قىلىش، ئۆچ ئېلىش قوللىنىلىدۇ.

پ. بومارشى

بارلىق يىراقنى كۆرەلمىگۈچى ئادەملەرلا كۈچلۈك ۋە كې-
لىشكەن ئەقىل ئىگىلىرىنى دائىم بەدنام بىلەن قارىلاشقا ئۇرۇنىدۇ.
ك. گېلۇتسىي

بىرەر نەرسىنىڭ مەنىسىگە يەتمەي تۇرۇپ، ئۇنى چۈشەنمەي
تۇرۇپ تىللىغىنىڭ چالا ساۋاتلىقنىڭ ئالامىتىدۇر.
ۋ. گ. بېلىنسىكى

بەزى كىشىلەر ئۇچرىغانلىكى كىشىلەرنى «ئەخمەق» دەپ
تىللاش ئارقىلىق، ئۆزى ئەقىللىق دېگەن نامنى ئالمىغان دەپ ئوي-
لايدۇ.

ۋ. ئى. كىليوچېۋىسكىي

ھەقىقىي ئەقىل ۋە پەن ساھىبىنىڭ،
ئەڭ ياۋۇز دۈشمىنى جاھىل ئادەمدۇر.

لوپى دې ۋېكا

ئەخمەقلىق — ھەقىقىي ئەخمەقلىق بولغىنى ئۈچۈنمۇ ئە-
قىلدىن قورقىدۇ.

ئى. گىوتى

ئەخمەقلەرنىڭ ئالاھىدىلىكى — ئەقىللىق ئادەملەر ئۈستىدىن
كۈلۈشتۈر.

ج. لاپروېېر

ئەقىللىق كىشىلەرنى زاڭلىق قىلىش تەلۋىلەرگە خاس ئىش.
ئا. لاھارتىن

بارلىق ئەخمەق كىشىلەر ھەربىر كىشى ئۈستىدىن كۈلۈشكە
ئالدىرايدۇ.

ئا. پوپ

نېمە ئۈچۈن بىز ئاقساق ئادەمدىن غەزەپلەنمەي، ئەقلى ئاجىز -
دىن غەزەپلىنىمىز؟ بۇنىڭ سەۋەبى شۇكى، ئاقساق ئادەم بىزنىڭ
توغرا مېڭىۋاتقىنىمىزنى بىلىدۇ. ئەقلى ئاجىز بولسا ئۆزىنى توغرا،
بىزنى ئاقساق مېڭىۋاتىدۇ دەپ ئىسپاتلاشقا ئۇرۇنىدۇ.

ب. پاسكال

ئەگەر ئاقىل كىشى نادانلارنىڭ پىتىنە - پاساتلىرىغا ئۇچراي-
دىكەن، ئۇلاردىن ئىززەت - ئىكرام كۈتمەسۇن. ئەگەر نادانلار بىمەنە
سۆزلەر بىلەن ئاقىلنى «يەڭسە» بۇنىڭمۇ ھېچقانداق ئەجەپلىنىدۇ -
غان يېرى يوق. چۈنكى ياقۇتنى تاشمۇ سۈندۈرىدىغۇ.

سەئىدى

ئەگەر ئاقىل كىشى تەربىيە كۆرمىگەنلەر ئىچىدە سۆزلىشىش ئىمكانىيىتى تاپالماسا، ئۇنىڭدىنمۇ ئەجەبلەنمە. چۈنكى، ئۇنىڭ يېقىملىق ئاۋازى قوپال ۋارقىراش - جارقىراشلار ئىچىدە بېسىلىپ قالىدۇ. ئەنئەنىنىڭ خۇش پۇرىقى ئەمەننىڭ بەتبۇي ھىدى ئاستىدا يوقاپ كېتىدىغۇ؟

سەئىدى

ئەخمەقنىڭ سۆزلىرى ھەرقانچە بىمەنە بولغان بىلەن، گاھىدا ئەقىللىق ئادەمنىمۇ تەمتىرىتىپ قويدۇ.

ن. ۋ. گوگول

تەلۋە ئادەملەر ھەممە ۋاقىت بىر خىل، يېقىن كىشىنى ھا- قارەتلەش ۋە ئۇنىڭغا بوھتان چاپلاشنى زۆرۈر تاپقان ھامان، ئۇلار خالىغانچە سۆزلەۋېرىدۇ.

گ. فىلىدنىڭ

بىلگىنىكى، ئەخمەقلەرگە بېرىلىدىغان ياخشى جاۋاب — سۈ- كۈت.

قابۇس

ھەسەت قەلبىمىزنى يارا قىلىدىغان مۇدھىش ئوغىدۇر. فى. فىلىدنىڭ

پەقەت ھەسەت ۋە قورققاچلىق تۇيغۇلىرىلا ئادەمگە ھۇزۇر بې- غىشلىيالمايدۇ.

ژ. كالنېز

ھېس - تۇيغۇلارنىڭ ئەڭ يىرگىنچلىكى — ھەسەت... خا.
ئىنلىق ۋە پىتنە - پاساتلار ھەسەت بايرىقى ئاستىدا كۈن كۆرىدۇ.
ك. گېلۇبتسىي

ھەقىقىي ياخشىلىقنىڭ ئېسىل بەلگىسى تۇغۇلۇشىدىنلا
ھەسەت يولىغا كىرمەسلىك.

ف. لاروشفېك

ۋىجدانى پاك ئادەم ھېچنېمىگە ھەسەت قىلمايدۇ.

م. گوركىي

كىشىلەر ھالاۋىتىگە ھەسەتتەك زىيان سالىدىغان باشقا ئىل-
لەت يوق. چۈنكى بۇ ئىللەتكە ئۇچرىغانلار ئۆزلىرىنىمۇ ئازابلايدۇ.
باشقىلارنىڭ خۇشاللىقىنىمۇ زەخمەت يەتكۈزىدۇ.

ر. دېكارت

ئادەملەر ئادەتتە ئۆزلىرىگە نېسىپ قىلىنغانىدىن راھەتلەن-
مەي، نېسىپ قىلىنمىغان نەرسىلەر توغرىسىدا ئاھ ئۇرىدۇ.
ۋ. گ. بېلىنسكىي

ئەگەر بىز پەقەت ئۆزىمىزدە بارنى كۆرۈپ، ئۆزىمىزدە يوق
نەرسىگە ئېتىبار قىلمىساق، ئازراق نەرسىمۇ بىزنى قاندۇرىدۇ.
ب. جونسون

ھەسەتخور يا ئۆزى بەختسىزلىككە ئۇچرىغانلىقى ئۈچۈن، يا-
كى باشقىلارنىڭ ئامىتى كەلگەنلىكى ئۈچۈن خامۇش يۈرىدۇ.
بىئون

ھەسەتخورلار دائىم نېمە ئۈچۈندۇر خاپا يۈرۈشىدۇ؛ چۈنكى ئۇلارنى ئۆز شەخسىي مۇۋەپپەقىيەتسىزلىكلىرىمۇ، باشقىلارنىكى ئۈتۈقىمۇ ئازابلايدۇ.

ئەبۇل فاراج

كىمكى سۆرەلىملىك ۋە شۆھرەتپەرەسلىك بىلەن ھەممە نەرسىگە بىر يوللا ئىگە بولۇشنى خالىسا، سۆزسىز ئۇ ھەسەتخوردۇر.

ف. بېكون

مۇھەببەت تېلېسكوپ ئارقىلىق، ھەسەت بولسا مىكروسكوپ بىلەن قارايدۇ.

گ. شوئۇ

باشقىلارنىڭكىگە ھەسەت قىلساڭ، ئۆزۈڭنىڭكىدىن ئايرىلىد-سەن.

فېدر

ھەسەت ئەڭ ئېغىر يامانلىق، دوستۇڭنىڭ ئىشى يۈرۈشىسە، ھەسەت قىلما. خۇشال بول، شۇنىڭ بىلەن، يەنە ئۇنىڭ ئامىتىگە خۇشال بولۇپ تۇرۇپ، ئۇنىڭدىن ئۆتۈپ كېتىشكە ھەرىكەت قىل. ۋ. ئا. سۇخوملىنسىكى

ئازاب چېكىشنى خالىمىساڭ، ھەسەتخور بولما، ئۈنتۇماڭكى، ھەسەتتىن ئىدراكىمۇ بولار كاسات.

ئا. جامىي

ھەسەت — قەلب ئوغىسى.

ف. ۋولتېر

ھەسەتخور ھېچقاچان خۇشاللىقنى بىلمەيدۇ.

ف. بېكون

ھەسەت ئادەملەر ئارىسىدا ئىناقسىزلىق تېرىيدۇ.

دېموكرىت

ھەسەت ئەڭ يۈكسەك پەزىلەتلەرگە ھۇجۇم قىلىپ، پەقەت ئوتتۇراھال نەرسىلەرنىلا ئايايدۇ.

گ. لېۋىس

بۇ دۇنيادا كىم ھەسەتخورلاردىن قۇتۇلالىغان؟ كىمكى ئۆز ۋەتەنداشلىرى نەزىرىدە يۇقىرى يۈكسەكلىكتە تۇرسا، شۇنچىلىك چوڭ ئورۇننى ئىگىلىسە، ئۇ شۇنچە تېز ھەسەتخورلارغا نىشان بولىدۇ؛ ئۇنىڭ يۈزىگە قانچىلىغان بوھتانلار ئوكيانى چېچىلىدۇ. ژ. ئامارۇ

ھەسەت دەلىل - ئىسپاتسىز ئەيىبلەپ ھۆكۈم چىقىرىدۇ، نۇقسانلارنى كۆپەيتىدۇ، قىلدەك خاتانى داغدۇغىغا ئايلاندۇرىدۇ؛ ئۇنىڭ تىلى سەپراغا ئوخشاپ، مۇبالىغە ۋە ناھەقچىلىققا تولۇپ تاشقان بولىدۇ.

ل. ۋوۋېنارگ

نەپرەت ئۇچىغا چىققان نارازىلىق تۇيغۇسىدۇر؛ ھەسەت بولسا خېلى سۇس تۇيغۇ، شۇ سەۋەبتىنمۇ ھەسەتنىڭ بىردىنلا نەپرەتكە

ئايلىنىشىغا ھەيران قالمىسىمۇ بولىدۇ.

ھەسەتخورنى ھېچ نەرسە خاتىرجەم قىلالمايدۇ.

ل. ۋاۋېنارنى

ھەسەتخورلار ئۆلىدۇ - يۇ، ھەسەت بولسا ھېچقاچان ئۆلمەيدۇ.
ژ. مالبېر

چەتنەپ ئۆتكەن ھەسەتخورنى كۆرسەك،
نەيزىسى ھېچ ئۇنىڭ بولماس بىزەھەر.

مەختۇمقۇلى

ھەسەتخورنىڭ خاتىرىسى — ئاداۋەتلەرنى ئېسىپ قويۇش ئۇ-
چۈن، تارتىپ قويۇلغان ئۇزۇن داردىن باشقا نەرسە ئەمەس.
ژ. فوستېر

ھەسەتخور — بەختلىك كىشىلەرنىڭ دۈشمىنى.

ئېپىكتېت

ھەسەتخورلارنى ئازابلاشنىڭ يولى روھلۇق يۈرۈش.

دەموگېن

مېنىڭ دۈشمەنلىرىمگە ھەۋەس قىلغىنىمغا قارىغاندا، دۈش-
مەنلىرىمنىڭ ماڭا ھەسەت قىلغىنى ياخشى.

پلاۋت

بىرسىنىڭ ساڭا ئېچىنغىنىدىن ھەسەت قىلغىنى ياخشى.

گېربوت

ھېچكىمنىڭ ھەۋىسى كەلمىگەن ئادەمنىڭ ھالىغا ۋاي.
ئېسىخىل

ئۆز ھەسەتخورلىرىنىڭ ماختىشىغا ئىگە بولغان ئادەملا ھە-
قىقىي گۈزەل خىسلەتلەرگە ئىگە.

ف. لاروشفېك

پۇل ھەممىگە قادىر، دەيدىغان ئادەم، پۇل ئۈچۈن ھەممە نەر-
سىنى قىلىشتىنمۇ يانمايدۇ.

پ. بائۇست

ئاداۋەت ئادەملەردىن ئەڭ مۇقەددەس تۇيغۇلارنى — ۋەتەنگە مۇ-
ھەببەت، ئائىلىگە مۇھەببەت، ياخشىلىق ۋە پاكلىققا مۇھەببەتنىمۇ
تارتىۋالىدۇ.

سالىيۇستىي

ئاداۋەت بەكمۇ زىيانلىق، ئاداۋەتچى ئادەم ھەققانىيمۇ، پرىنسىد-
پالمۇ، مەردمۇ، مەجبۇرىيەتكە سادىقمۇ بولالمايدۇ. كىچىكلىقىدىن
خالىس ياشاشقا ئۆگەن.

ۋ. ئا. سۇخوملىنسىكى

ئىچ كۆزلۈك قىلىپ يۈزىگە قارا سۈرتىدىغان، تەمەگەر بولغان
ئادەم يۈزە ئويلايدىغان ئادەم.

س. رۇستاۋېلى

پۇلغا ئىچ كۆزلۈك موھتاجلىقتىنمۇ يامانراق، چۈنكى بۇ خا-
ھىش قانچىلىك ئاشقانسېرى ئېھتىياجىمۇ شۇنچىلىك ئېشىۋېرىدۇ.
دېموكرىت

ئاچ كۆز دائىما ئاچ.

ئازغا قانائەت قىلغان — باي.

ك. گولدانىي

پۇلغا موھتاج بولماسلىقنىڭ ئاددىي يولى — كېرەك بولغىدىن كۆپ ئالماي، باردىنىمۇ ئازراق پايدىلىنىپ ياشاش.
 ۋ. ئو. كلىۋچېۋسكى

ئەڭ كاتتا بايلىق — ئاچ كۆز بولماسلىق.

سېنىكا

قىزغانچۇقلۇق قەلبىنى قۇرۇتىدۇ.

ئا. دىۋما

سېخىي دېمە ساخاۋەتتىگە،
 بىرەر تەلەپ قويسا گەر ئادەم.
 سېخىيلىقمەس، بۇ سودىگەرلىك.
 بۇندا يوقتۇر شەپقەت ۋە كەرەم.
 خەسسىلىك قانچە كۈچلۈك بولسا، رەھىم - شەپقەت شۇنچىدىن
 لىك ئاجىز بولىدۇ.

ف. پېتاركا

خەسسىلىك پەقەت ۋاقىتنى ئۆتكۈزۈشكىلا پايدىلىق.

سېنىكا

ئىقتىسادچىل ئادەم ھەممىدىن باي، قىزغانچۇق بولسا، ھەم-
مىدىن كەمبەغەل.

ن. شامفور

ئىقتىسادچىللىق — پاراۋانلىقنىڭ مۇھىم بەلگىسى.
تستېرون

ئىقتىسادچىللىقنى دانالىقنىڭ قىزى، قانائەتنىڭ سىڭلىسى،
ئەركىنلىكنىڭ ئانىسى، دەپ ھېسابلاش مۇمكىن.

س. سىمالىس

قورقۇتۇش تۇيغۇسى، ئېھتىمال، ئىنسان تەبىئىتىگە خاس
ھەممە نېرۋا سەزگۈلەر ئىچىدىكى ئەڭ ئېغىرراقى بولسا كېرەك.
د. ئى. پىسارېف

دائىم ۋەھىمىدە تىترەپ تۇرساڭ، ھېچقاچان بەختلىك ياشى-
يالمايسەن.

پ. گولباخ

قورققاقلار قەلبىدە بەختكە ئورۇن قالمايدۇ.

م. سېرۋانتېس

قورقۇش ئىنسان تۇيغۇلىرى ئىچىدىكى ئەڭ ئازابلىقى.

ك. د. ئوشنسىكى

ئەڭ تۆۋەن تۇيغۇلار ئىچىدىكى ئەڭ تۆۋەننى — قورقۇش.

ۋ. شېكسپېر

قورقۇش خەۋپى خەۋپنىڭ ئۆزىدىن مەن ھەسەت قورقۇش خەۋپى
د. دېھقان

دائىم قورقۇپ يۈرگەندىن، دەھشەتلىك ئۆلۈم ياخشى.

ف. شىللىر

ھەرقانداق غەم - ئەلەممۇ قورققاقلىقنىڭ ئالدىدا ھېچ نەرسە
يوق.

ئى. تىشوككى

قورقۇش ئىرادە ئاجىزلىقىدىن كېلىپ چىقىدۇ.

پ. سىنوزا

قورقۇش ناھەقچىلىقنىڭ دائىمىي يولدىشىدۇر.

ۋ. شېكسپېر

قورقۇش گاھىدا ئاياغقا قانات بېرىدۇ، گاھىدا ئۇنى يەرگە
مىخلاپ قويىدۇ.

م. مانىن

شەخسىي ئاجىزلىق تۇيغۇسى ئەڭ يېقىمىسىز تۇيغۇ.

ت. كارلىل

قورقۇنچاقلىق شۇنىڭ ئۈچۈنمۇ غايەت زىيانلىقكى، ئۇ ئىرا-
دىنى پايدىلىق ئىشلاردىن چەتكە تارتىدۇ.

ر. دىكارت

كېسەل ۋۇجۇد ئەزالىرىنىڭ ھەممىسى بوشاشقاندا، قور-
قۇنچاق يۈرەكتىمۇ غەيرەت تۈگەيدۇ.

ئا. گابرىلى

قورقۇنچاق ئادەم باشقا ھەرقانداق ئادەمدىن خەۋىپلىك، ئۇنىڭدىن
كۆپرەك قورقۇش كېرەك.

ل. بېرنې

كىمكى ئازابتىن قورقسا، ئۇ ئەبەدىي قورقۇشتىن ئازاب چې-
كىدۇ.

م. مانتېن

كىمكى تەبىئىي قورققاق بولسا ئۆزى بىرەر جاسارەت كۆر-
سىتىش ئۇيغۇن تۇرسۇن، ھەتتا يولداشلىرىنىمۇ ۋەھىمگە سالىدۇ.
توماس مور

بىزنىڭ مەملىكىتىمىزدە قورقۇنچاق نەپەرەتلىك مەخلۇق...
قورقۇنچاق — بۈگۈنكى سائىقىمىز، سۆزىمىز ئۇ كۈرەشلەردىمۇ خا-
ئىن.

ن. ئا. ئوستروۋسكىي

51 بىر قېتىم قورقۇنچاقلىق قىلغان ئادەم كېيىنكى قېتىمىمۇ
قىلىدۇ.

ج. گولسۇئارس

قورقۇنچاقلىق كۈچەيگەندە قاتتىق قوللۇققا ئۆتىدۇ.
گ. ئىبىسېن

ئادەملەرنى قورقۇتۇشنى خالىغانلار ئېنىق چاغدا ئۆزلىرىنىڭ
قورقۇنچاقلىقلىرىنى نامايان قىلىدۇ.

ر. ئېمېرسون

قورقۇنچاق خەۋپ - خەتەر ئۆتۈپ كەتكەندىن كېيىنلا دوق -
ھەيۋە قىلىدۇ.

ئى. گيوتى

جۈرئەتسىزلىك بىزدە پەقەت نەپرەت ئويغىتىدۇ.

ف. شلېر

ئەر كىشىنىڭ پۈتۈن ئىش - ھەرىكىتى مەردلەرچە بولۇش
كېرەك.

ئا. كازېبىگى

قورقۇشنى يېڭىش — ئادەمنىڭ ئەڭ بىرىنچى ۋەزىپىسى.
پۇتلىرى تىترەپ تۇرسا، بۇ تىترەكلەر قوللىرىغىچە داۋام قىلىۋې-
رىدۇ.

ت. كارلېل

قورقۇش ئەقىللىقلەرنى تەنتەك، كۈچلۈكلەرنى ئاجىز قىلىدۇ.

دۇ.

ف. كوپېر

قورقۇش ئىككى يۈزلىمىلىكنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ.
دېموكرىت

قورقۇنچاقلىقنى ھەرقانداق ھىيلىگەر خورلاۋېرىدۇ.
پ. بومارشې

قورقۇشتىنىمۇ قورقۇنچلۇق نەرسە يوق.
ف. بېكون

ئادەمنىڭ ئادەملىكى قورقۇنچىنى قايسى دەرىجىدە يېڭىشىدىن
بىلىنىدۇ.

ت. كارليل

قورقماي ياشاش كېرەك، قورقۇنچاققا دائىم قوش كۆرۈنىدۇ،
مەرد ئادەمگە بولسا ھەرقانداق ئېغىر ئىشمۇ ئاسان تۈيۈلىدۇ.
ف. ۋ. كلادكو

مۇناپىقلىق، خۇشامەتچىلىك ۋە ئىككى يۈزلىمىلىك ئەڭ زور
ياۋۇزلۇق، نىقابلانغان بۇ ياۋۇزلۇقنى سېزىۋال، ئۇنىڭغا نىسبەتەن
شەپقەتسىز ۋە مۇرەسسەسىز بول!
ۋ. ئا. سۇخوملىنسكىي

ئىنساننىڭ خۇلقى، ۋەقە ۋە ھادىسىلەر ھەققىدە كۆڭلۈك نې-
مىدېسە، شۇنى سۆزلەش، سەندىن بىرەرسى مەلۇم نەرسىنى كۈتۈ-
ۋاتقان تەقدىردىمۇ خۇشامەت قىلما. خۇشامەتچىلىك سېنى مۇناپىق،
خۇشامەتچى ۋە ئاخىر بېرىپ رەزىل مۇتتەھەمگە ئايلاندۇرۇش ئۈچۈن
قىلىنغان ھەرىكەتتۇر.

ۋ. ئا. سۇخوملىنسكىي

ياخشىلىق نىقابىغا ئورالمىغان ياكى ئۇنىڭ ياردىمىگە

تايانمىغان بىرەر مۇئەللىم يوق.

ج. بىر بىر

مۇناپىقلىق — تەس ئەمەس، ئۇ ھەر بىر ئەسكىنىڭ قولىدىن كېلىدۇ، لېكىن ئاشكارا، سەمىمىي ۋە يۈرەكتىن سۆزلەش، كۈلۈش بولسا پەقەت ئالىيجاناب قەلب ئىگىلىرىگىلا خاس.

س. پېتېرخى

ئالدامچىلىق بىلەن ئىككى يۈزلىمىلىك — بىر تۇغقان ئا. - ئۇكىلار.

ئا. لىنكولىن

خۇشامەتچى ئادەملەر بېزەكلەرچە مۇناپىقلىققا ھۆرمەت بىلەن قارايدۇ.

ئو. بالزاك

تەنتەكلەر ئارىسىدا مۇناپىقلار دەپ ئاتىلىدىغان بىر تائىپە بار، ئۇلار ئۆزلۈكسىز ھالدا ئۆزلىرى ۋە ئۆزلىرىنى ئالداشنى ئۆگەنگەن. لىرى ئۆگەنگەن، ئەمما ئەسلىدە ئۇلار ھەممىدىن بەك كۆپرەك ئۆزلىرىنى ئالدايدۇ.

لېئوناردو داۋىنچى

كۆپىنچە ئەڭ مۇناپىق ئادەملەر ئالدىنىپ قالىدۇ.

ئو. گېزىلت

ئادەمنى ئۆز ئالدىدا ماختاش خۇشامەتچىلىكنىڭ بەلگىسى. ئارەستۇ

ھەممە كىشىنى ماختايدىغان ئادەمگە ئىشەنمە.

ج. كوللېنىز

ئىشەنمىگىن مەدداھ، گەپدانلارغا،
زەررىچە نەپ ئۈچۈن سېنى مەدھىيلەر.
بىر كۈنى مۇرادىن ھاسىل قىلمىساڭ،
ھەسسىلەپ ئەيىبىڭنى ساناپ كېتەر.

سەئىدى

ماختاش نادانلاردىن، گۇمان ئۆزۈڭدىن —
بولار، غۇرۇرلارما گۈزەل سۆزۈڭدىن.

سەئىدى

تىنماي ماختاۋېرىش — خۇشامەتچىلىك.

ئارەستۇ

ھەممە خۇشامەتچىلەر ئادەتتە ئالدامچىلاردۇ.

ئى. ئېنگېل

ئاچچىق تەنبىھتىن قورقما،
ئالدىغۇچى سۆزدىن قورق.

ئى. باراتىنسكىي

ئالارمەنلەر ھېچنەرسىدىن يىرگىنمەيدۇ.

ل. ۋوۋېنارگ

خۇشامەتچى كىم؟ بۇ دەل يول تاپىدىغان «مەرد» ئەقىل
ئىگىسى بولۇپ، سەل كۆزىڭىز چۈشۈشى بىلەنلا يەتتە پۈكۈلۈپ

كۈلۈمسىرەيدۇ، ھەر بىر سۆزىڭىزنى ئەندىكىپ قارشى ئالىدۇ ۋە نېمە قىلىشىڭىز ھەممىسىنى قارىغۇلارچە ئالقىشلايدۇ.

ج. لايىھىلىدى

بۈيۈك كىشىلەر ھېچقاچان خۇشامەت قىلمايدۇ، خۇشامەت — چۈپەي ئادەملەرنىڭ ئىشى، ئۇلار ئۆزلىرى ھەۋەس قىلغان ئاتاقلىق شەخسلەرنىڭ ھاياتىي مۇھىتىغا كىرىۋېلىش ئۈچۈن يەنىمۇ چۈ-پەيلىشىشكە تەييار تۇرغان ئادەملەردۇر.

ئو. بالزاك

پەقەت پەسكەش ئادەملا ئالدىڭدا ماختاپ كەينىڭدە غەيۋەت قىلىدۇ.

پىفاگور

كەمچىلىك ۋە نۇقسانلىرىڭنى كۆرۈپ - بىلىپ تۇرۇپ، ئۇلارنى ئاقلايدىغان ۋە ھەتتا ماقۇللايدىغانلارغا يېقىن يولسىما. بۇنداق ئادەملەر خۇشامەتچى، يا قورقۇنچاق، ياكى ئەخمەق، ھەرقانداق بەختسىزلىك ۋە كۈلپەتتە ئۇلاردىن ياردەم كۈتمە.

گ. س. سكوۋورودا

خۇشامەت ساداقەتكە مۇتلەق يېقىن كەلمەيدۇ.

روتبېردامسكى

دۈشمەننىڭ يالغان گېپىگە، خۇشامەتچىنىڭ تاتلىق سۆزىگە ئۈچۈپ كەتمە؛ بىرىنچىسى، مۇغەببەرلىك تورىنى يېيىپ تۇرسا، ئىككىنچىسى، ياۋۇز كارنىيىنى ئېچىپ تۇرىدۇ.

سەئىدى

خۇشامەت رەسىمىدىكى بۇيۇمغا ئوخشايدۇ: كۆزۈڭنى خۇشال قىلغىنى بىلەن ھېچبىر نېپى يوق.

پىفاگور

يەتتە باشلىق ئەجدىھادىن ئەمەس، ئىككى يۈزلىمە ئادەمدىن قورق.

قابۇس

خۇشامەتچى ئۆگىتىلگەن ھايۋانلار ئىچىدىكى ئەڭ خەۋپلىكى. دىوگىن

بويىسۇنغاندەك كۆرۈنۈپ، كېيىن ھۆكۈمران بولۇش ئۈچۈن خۇشامەت قىلىدۇ.

ن. گ. چىرىنشېۋىسكى

قۇللارچە باش قويغان ئادەمنىڭ ھەممىسى قۇل بولۇۋەرمەيدۇ. گ. لىختېنبېرگ

خۇشامەتچى شۇنىڭ ئۈچۈن خۇشامەت قىلىدۇكى، ئۇ ئۆزى ھەققىدىمۇ، باشقىلار ھەققىدىمۇ ياخشى ئوي - پىكىردە بولمايدۇ.

ج. لابرېۋىيېر

خۇشامەتچىلەردىن قېچىڭ — ئۇلار ياخشى كىيىنىۋالغان ئوغرىلاردۇر.

ئۇ. پېنن

خۇشامەتچى — دۈشمەندىن يامان.

تاتىست

كىممكى تاپىنىڭنى يالسا، چىشلىشىگە قارىپ نۇرمىسى ۋە
ھال ئايىغىڭدا يانچىپ تاشلا.

پ. ۋالىرى

قەبىھ خۇشامەتچى ۋە ئالدامچىدىن كۆرە، ئاشكارا دۈشمەن
ياخشى؛ ئۇنداقلار ئىنسانىيەتنى بۇلغايىدۇ.

پىترا

نەپرەت ۋە خۇشامەت — ھەقىقەت كۈشەندىسى.

ف. لاروشفېك

كىممكى خۇشامەتكە ئۇچرىسا، ھىمايىسىز قالىدۇ.

ئا. گراپ

تەنتەكلەرنى خۇشامەت بىلەن قولغا چۈشۈرگىلى بولىدۇ.
م. ئاندېرسەن - نېكسى

سىركىدىن كۆرە ھەسەلدە چىۋىن كۆپرەك بولىدۇ.

ژ. لاخونتېن

خۇشامەت — جىنايەتلەرنى يېتىلدۈرىدىغان ئوزۇق.

ج. گېي

خۇشامەتنى تەنتەكلەرنىڭ ئوزۇقى دەپ ئېيتىشىدۇ. لېكىن
شۇنىڭغا قارىماي، قانچىلىغان دانا كىشىلەر مۇمەلۇم ۋاقىت داۋامىدا
شۇ ئوزۇقتىن ئاز بولسىمۇ، تېتىپ قېلىشقا ئۇرۇنىدۇ.

ژ. سۋىفت

بىز ھوقۇقلىرىمىز توغرىسىدا سۆزلىگەن ئادەملەرنىڭ سۆزىنى مەمنۇنىيەت بىلەن ئاڭلايمىز. ئەمما، بۇرچ - مەجبۇرىيەتلىرىمىزنى ئەسلەتكەنلەرنى بولسا ئانچە ياقتۇرمايمىز. ئې. بورك

ئەدەپسىزلىك پەقەت قىلمىشتا ئەمەس، سۆزىدىمۇ بولىدۇ. ئەبۇل فاراج

سۆزمۇ خۇددى يوپۇرماققا ئوخشايدۇ: دەرەخنىڭ يوپۇرمىقى كۆپ بولسا، مېۋىسى ئاز بولىدۇ. ئا. پوپ

ئورۇق ئادەم قېلىن چاپان كىيىشنى ياخشى كۆرىدۇ. بىمەنە ئادەم بولسا ئۆزىنى سۆز بىلەن بېزەيدۇ. م. مانتېن

ئېيتقۇدەك سۆزى يوق ئادەم كۆپ سۆزلەيدۇ. ئا. پ. سوماروكو

ئەقلى قىسقىنىڭ — تىلى ئۇزۇن.

ئارستوفان

ئويلاشنى بىلمەيدىغانلار ئەزىملىك قىلىدۇ.

ر. شېرىدان

ۋات - ۋاتتىن ئۆگەنمە، ئۇ ئىچى كاۋاكلىقى ئۈچۈن چۇقان سالىدۇ.

ئو. ن. بىتلىڭ

ئومۇمەن ئالغاندا، ئاز بىلىدىغانلار كۆپ سۆزلەيدۇ. كۆپ بىلىدىغانلار بولسا ئاز گەپ قىلىدۇ.

ژ. ژ. رۇسۇ

دانانىڭ تىلى قەلبىدە، تەنتەكنىڭ قەلبى بولسا تىلىدا.
ن. ۋ. شېلگۇنوف

دانا ئادەملەر پىكىر بايان قىلىشتىن ئاۋۋال ئويلاپ كۆرىدۇ.
تەنتەكلەر شۇنداقلا سۆزلەۋېرىدۇ.

ھ. ھېنىي

كىم قانچىلىك نادان بولسا، خۇلاسە چىقىرىشقا شۇنچە
ئالدىرايدۇ.

ئە. كوندېلياك

پەقەت يۈزەكى بىلىم ۋە مەۋھۇم پىكىرلەرلا ئەزىملىككە ئېلىپ كېلىدۇ.

ب. گالدوس

كىمكى يېزىۋېرىپ، كۆپ سۆزلىسە، ئۇ كېرەكلىك نەرسىدە
لەرنى ئۆگىنەلمەيدۇ.

دېموكرىت

گەپدانلىق قىلىش سەنئىتى ھېچبىر ئىش قىلمايدىغان ئادەملەردىلا ئاجايىپ ھەيرانلىق ئويغىتىدۇ.

ن. ئا. دوبرولىۋوف

بىكارچى ئادەملەر دائىم تولا سۆزلەيدۇ. قانچە ئاز ئويلانغانچە
شۇنچە كۆپ سۆزلەيسەن.

ش. مۇنېسكى

ئىش بىلەن بولغاندا پەقەت زۆرۈر بىر سۆز چىقسىلا سۆزلەيدۇ؛
بىكارچىلىقتا بولسا ئادەم ھەدەپ سۆزلىگۈسى كېلىۋېرىدۇ.
ژ. ژ. روسسو

ئەگەر بىرسىنى قانداقتۇر بىر ئىشتىن توختىتىپ قويماقچى
بولسىڭىز، سىز ئۇنى شۇ ھەقتە سۆزلەشكە مەجبۇر قىلىڭ: ئا-
دەملەر قانچە كۆپ سۆزلىگەنچە ئىش قىلىشقا بولغان ئىشتىياقى
شۇنچە سۇسلايدۇ.

ت. كارلېل

بىكارچىلىقنى ھېچقانداق نەرسە قۇرۇق گەپتەك رىغبەتلەندۈرەلمەيدۇ.

ل. ن. تولستوي

دۇنيادىكى ئەڭ كۆپ گەپ قىلىدىغانلار بىكارچىلاردۇر.
پ. ئا. پاولېنكو

توغرا سۆزلە، ئەزىملىكتىن قاچ.

دېموكرىت

بۈگۈن پەقەت بۈگۈنكى زۆرۈرىنى ئېيتقىن سەن،
قالغىنىنى قوي بۈگۈن، نۆۋەت كېلەر ئاڭا ھەم.

كوراتسىي

ھەرقانداق نەرسىدىن ئۆزىنى تارتىش ئۈچۈن ئادەمگە كىچىك
كېرەك، لېكىن شۇلار ئارىسىدا ئەڭ قىيىن تىلنى تارتىش. ئەڭ
مۇھىمۇ ئەسلىدە شۇ.

ل. ن. تولستوي

كىم تولا سۆزلىسە، مەنىسىز نەرسىلەرنىمۇ كۆپ سۆزلەيدۇ.
پ. كورنېل

ئۆز تىلىنى باشقۇرالمىغان ئادەمدە ھەقىقەت بولمايدۇ.
م. گەندى

ئەزىمە ئادەم قىلىدىغان ئىشنى بەزىدە ياۋۇز ئادەممۇ ئۆزىگە راۋا
كۆرمەيدۇ.

پ. بۇئاست

ئۆتكۈر تىل قابىلىيەت، ئۇزۇن تىل — جازا.
د. د. مېنايېف

تەبىئەتنىڭ ئەزىملەرنى كۆرىدىغان كۆزى يوق.
ژ. رېنار

يالغان ئەزىملىك بىلەن يوشۇرۇنغان بولىدۇ. يالغان، مەلۇم-
كى، ھەمدە ئەسكى ئىللەتلەرنىڭ بېشى.
م. ئى. سالىتكوۋ - شېدېرىن

تولا گەپ قىلىدىغان ئادەم ئۆزىنى كۆرسەتمەكچى
بولىدۇ - يۇ، ئەمما نەپرەتكە ئۇچرايدۇ. بىرسىگە قاراشماقچى

بولسا — گازىلىدايدىغان چىۋىنىڭ ئايلىنىدۇ. ئادەملەرنى ھەيران قالدۇرماقچى بولسا — كۈلكىگە قالدۇ؛ ئۇ دوستلارنى يەرگە قاردى. تىپ، دۈشمەنلەرگە خىزمەت قىلىدۇ.

پىلوتارىخ

سەپسەتچىنى قوش قامچا بىلەن ساۋا.

ئەسغىل

زۆرۈر سۆزنى ئېيتالمىغىنىڭ ئۈچۈن بىر قېتىم ئەتتەڭ دەيسەن، تىلىڭنى يىغالمىغىنىڭ ئۈچۈن بولسا مىڭ قېتىم ئەتتەڭ دەيسەن.

ل. ن. تولستوي

ئېيتار سۆزۈڭنى ئېيت،
ئېيتماس سۆزدىن قايت.

ئە. نەۋائى

ئېغىزغا كەلگەننى دېيىش ناداننىڭ ئىشى،
ئالدىغا كەلگەننى يېيىش ھايۋاننىڭ ئىشى.

ئە. نەۋائى

ئويلىماي ئېيتىلغان سۆزنىمۇ ئېيتىلغان تاشتەك تۇتۇۋېلىش قىيىن.

مېناندر

تىل — چاقماق تاش. سۆز — ئوچقۇن. ھەي سۆزلەۋاتقان ئا- دەم، ئېھتىيات قىلمىساڭ، ئوت ئېلىپ كېتىشى مۇمكىن. ئە. كاپېف

كىمگە نېمىنى سۆزلەۋاتقىنىڭنى پات - پات ئويلاپ تۇر
گۇراتىمى

ئەڭ يامىنى — باشقۇرۇلمىغان تىل.

ئېۋرېپىد

بىلگىنىڭنى ھە دەپ سۆزلەۋەرمە، ئەمما سۆزلەۋاتقىنىڭنى
بولسا ھەممە ۋاقىت بىل.

م. كلائودىۇس

بىلەرمەنلىكىڭدىن ماختانما، ئۈنچىقماي تۇرۇپ غۇرۇرلان.
پ. ئا. پاۋلىنكو

كىمكى سىر ساقلاشتىن ماختالدىمۇ، سىرنىڭ يېرىمىنى
ئېچىپ ئۈلگۈرىدۇ. قالغىنىنىمۇ گەپ يوق ئاچىدۇ.

ژان پول

ھەتتا تونۇشلىرىغىمۇ بىرەر نەرسە ھەققىدە مەقسەتسىز
سۆزلەش — پەقەت بىكارچى ئەزىملەرگىلا خاس خۇسۇسىيەت.
د. ئى. پىسارېف

خەقنىڭ سىرىگە قۇلاق سېلىش — خەقنىڭ مېلىنى گۇرۇگە
ئېلىشتەك ئىش.

ن. شامفور

ساڭا ئىشىنىپ ئېيتىلغان سىرنى، ساڭا ئىشىنىپ تاپشۇ -
رۇلغان مال - مۈلۈكتىنىمۇ ئەۋزەلرەك ئېھتىيات بىلەن ساقلا،

نېمىشقا دېگەندە، ھالال ئادەملەردە قەسەمدىنمۇ كۈچلۈك خاراكتېر بولۇشى كېرەك.

ئىسورات

باشقىلارنىڭ سىرىنى ئاشكارا قىلىش — خائىنلىق، ئۆز سىرىنى ئاشكارا قىلىش ئەخمەقلىق.

ف. ۋولتېر

پەقەت ئۈچ ئادەملا سىر ساقلىيالايدۇ، ئەگەر ئۇلارنىڭ ئىككىسى ئۆلگەن بولسىلا.

ب. فرانكلين

ھېچكىم سىرىنى ئاشۇ سىرىنى بىلمىگەن ئادەمدەك ساقلىيالايدۇ.

ف. روماس

ئۆز سىرىنى ساقلىماق — دانىشمەنلىك. بىراق باشقىلاردىن بۇنى تەلەپ قىلىش تەنتەكلىك.

ئو. خالەزى

ئەگەر ئۆزىمىزنىڭ سىرىنى ساقلىمىساق، بۇنى باشقىلاردىن قانداق تەلەپ قىلىشىمىز مۇمكىن؟

ف. لاروشفېك

سىرىمۇ تۆرىنىڭ ئۆزى: بىر تۈگۈنى يېشىلسە، ھەممىسى چۈ-ۋۇلۇپ كېتىدۇ.

ۋ. ھيۇگو

هەددىدىن تاشقىرى ئاشكارىلىقمۇ يالغانچىلىققىمۇ سېتىڭمۇ
رۇنىدۇ.

ف. بیکن

ھەر بىر كىشىنىڭ ئايغا ئوخشاش يۈرۈمىدىغان تەرىپى بار، ئۇنى ھېچكىمگە كۆرسەتمەيدۇ.

مارك تۆپى

ئەگەر ئادەملەر بىر - بىرىنى باشتىن - ئاخىرى ئېنىق بىل-
سەنلىرىدە، بىر - بىرىدىن پىتىراپ قاچقان بولاتتى.
ئى. كانت

ئەگەر سىزنىڭ دۈشمىنىڭ بىلىمى سۇن دېسەڭ، ئۇنى دۈش-
تۇڭىمۇ ئېيتما.

قابۇس

دۈشمەندىن يوشۇرغىنىڭنى دوستۇڭغىمۇ ئېيتما. چۈنكى دوستلۇقنىڭ ئەبەدىلىكىگە كاپالەت يوق.

ئەبۇل فاراج

دۈشمەنگە ئەلىمىڭنى سۆزلىمە ئەسلا،
خۇش بولۇپ دېمىسۇن: «ئەلھەمدۇلىللا!»

سہ ہندی

دۈشمىنىڭ بىلىشى لازىم بولمىغان سۆزنى دوستۇڭغىمۇ
تېنىما.

ئا. شۇپىنگا ئوئېر

باشقىغا سىر ئېيتىپ ساقلا دېگەندىن،
دىل سىرىنى ھېچكىمگە ئېيتىمىغان ياخشى.
ئېرىق تېشىپ كەتسە باغلاپ بولمايدۇ،
سۈنى ئەڭ بېشىدىن قايتۇرغان ياخشى.
يوشۇرۇن سىرنى ئېيتىپ بولمايدۇ،
ھەر توپتا سۆزلەپ، قايتۇرۇپ بولمايدۇ.

سەئىدى

ئادەمنىڭ ئەپلەپ سۆزلەشكە ئەقلى باركى، ئېھتىيات سەۋەبىد-
دىن سۈكۈت ساقلاشقا پۇرسىتى يەتمىسە — بۇ پالاكەت بىلەن تەڭ.
ج. لاپريوۋېر

ئەتمۇ - كەچمۇ، ھەممە سىرلار ئېچىلىدۇ. زادى ئېچىلماي-
دىغان سىر يوق.

م. م. پىر شۈن

پەسكەش ئادەملەر ئۈچۈن مۇقەددەس ۋە بۈيۈكلۈككە ئۆزلىرىد-
نىڭ ئىپلاس قاراشلىرى ۋە پىكىرلىرىنى چاپلاپ، ئۆز ئاجىزلىق-
لىرىنىڭ ئەلىمىنى ئېلىشتىنىمۇ بەك يېقىملىقراق نەرسە يوق.
ۋ. گ. بېلىنسكىي

67

قەبىھ ئادەمگە ساخاۋەتمۇ، دانىشمەنلىكمۇ قەبىھلىك بولۇپ
كۆرۈنىدۇ: ئەسكىگە — ئەسكىلىك يارىشىدۇ.

ۋ. شېكسپېر

يامان ئادەم خۇددى كۆمۈر: كۆيدۈرمىسىمۇ سېنى قارا قىلىدۇ.
ئاناخارسى

يامان ئادەملەر كىشى بەدىنىدە يۈرۈپ، پەقەت يىل بار خاپىغا
كەلگەندە توختايدىغان چۈشكە ئوخشايدۇ.

ج. لابرېيېر

ياۋۇز ئۈچۈن ياۋۇز خەۋەر ئاڭلاشتەك يېقىملىق تەسكىن يوق.
ش. رۇستاۋېلى

رەھىمسىز ئادەملەر خەقنىڭ كۈلپىتىدىن خۇشال بولىدۇ.
ۋازاپشاۋېلا

ئەمەلىيەتتىن بىزگە مەلۇمكى، ئۆزىمىزنى ئاياپ، يۆلەش،
باشقىلارغا نىسبەتەن شەپقەتسىز بولۇش، بۇ بىر گۇناھنىڭ ئىككى
تەرىپى.

ج. لابرېيېر

مۇتەھەممە دائىم خاپىغان؛ جەسۇر بولسا دائىم خوش - خوش.
ئى. ئى. دېمىترېف

رەھىمسىزلىك ۋە قورقۇش ھەمىشە بىر - بىرىنى قوللايدۇ.
ئو. بالزاك

ياۋۇزلۇق ھەمىشە شەپقەتسىزلىك ۋە ياۋۇزلۇقتىن كېلىپ
چىقىدۇ.

سېنىكا

شەپقەتسىزلىك جاسارەتكە ھەمراھ بولالمايدۇ.

م. سېرۋانتس

رەھىمسىز كىشىلەر ھىممەتلىك غايىلەرگە سادىقلىق بىلەن
خىزمەت قىلالمايدۇ.

ۋ. ھىۋگو

قەھىر - غەزەپ ئۆز نۆۋىتىدە ئىرادىسىزلىكتۇر.
ئا. پ. چېخوف

ئوچ ئېلىشتىن چۈپەي ۋە پەسكەش قەلبىلا راھەتلىنىدۇ.
يوۋېنال

پاسىقتىن ھايا تىلىمە، زالىمدىن ۋاپا (تىلىمە).
ئە. نەۋائى

ئىتتىن كېيىككە ۋە مۈشۈكتىن كەپتەرگە شەپقەت كۈتۈش
قىيىن.

ئە. نەۋائى

يىغلىغاننى تېپىشنى مۇتەھەم، قورققاق باشلايدۇ.
ئوۋىردى

ساخاۋەت نىقابى ئاستىدا ياۋۇزلۇق قىلىنىمىغاندا ئىدى، دۇنيادا
بۇنچىلىك ياۋۇزلۇق بولماستى.

م. ئەبنىر - ئەشېنباخ

ياۋۇزلۇق ھەمىشە ھىممەت قولتۇق تايىقى بىلەن ماڭىدۇ.
م. م. پىرشۋېن

ئەپسۇس — پاش قىلىنىشتىن دەككە - دۈككە چۈشكەن
قەھر - غەزەپ، ئۆز ئاجىزلىقىنى سەزگەن قۇتراش كېسىلىدۇ.
ئا. گامېل

باشقىلارنىڭ بېشىغا چۈشكەن كۈلپەتنى زاڭلىق قىلىشنى
زادى كەچۈرمەسلىك كېرەك.
ئا. پ. چىخوف

چوڭمۇ - كىچىكمۇ، زادى ياۋۇزلۇق قىلماسلىق كېرەك.
ئىزوپ

بىرەرمۇ ياۋۇز ئادەم بەختلىك بولالمىغان.
يۇۋېنال

ياۋۇز ئادەملەرنىڭ ھاياتى ھەمىشە خاتىرجەمسىز.
د. دىدېرو

كىمدىن كۆپچىلىك قورقسا، ئۇمۇ كۆپچىلىكتىن قورقۇشى
كېرەك.

سولون

كىمكى ياۋۇزلۇق ئۈستىگە ياۋۇزلۇقنى ئارتتۇرۇۋەرسە، قور-
قۇشمۇ شۇنچىلىك ئېشىۋېرىدۇ.

سېنېكا

قورقۇشنى بىلمەي دېسەڭ، ياۋۇزلۇق قىلما.
قابۇس

كىم ياۋۇزلۇق ئۇرۇقىنى چاچسا — پۇشايمان يىغىدۇ.

سەئىدى

توۋا قىلىش ياخشى - يۇ، لېكىن ياۋۇزلۇق قىلماسلىق ئۇ.
نىڭدىنمۇ ياخشى.

گ. فلوبىر

ئاچچىق كەلگەندە ھېچ ئىشنى باشلىما! بوران ۋاقتىدا كېمىگە
چىققان ئادەم ئەخمەق.

ئى. گائۇگ

سۇسلۇق پەقەت غەزەپلەنگەن ۋاقتىدىلا پايدىلىق.

پوبلىيى سىر

غەزەپلەنگىنىڭدە — غەزەپىڭنى بېسىشنى ئۆزۈڭگە مەجبۇ.
رىيەت بىل.

قابۇس

قورققىنىڭدا ئۆزۈڭنى تۇتۇشنى بىلگىنىڭدەك، غەزەپلەنگە.
نىڭدە ئۆزۈڭنى تۇتۇشنى بىلىشىڭمۇ ماختاشقا لايىق بىر ئالىي.
جانابلىق.

ئا. سېمىت

غەزەپكە كەلگەن بولساڭ، سۆزلەشتىن ئاۋۋال ئونىچە سانا،
بەك بولماي كەتسەڭ يۈزگىچە سانا.

ت. جېففېرسون

كىمكى كۈچلۈك غەزەپتىن ئۆزىنى تۇتسا، ئۇ ئۆزىنى ئۆزى قىلىق.

ئادەملەر كۆپىنچە ئۆز ئەقىلىسىزلىكلىرىنى غەزەپ بىلەن تولدۇرىدۇ.

ئۇ. ئولۇپ

راستىنى ئېيتقاندا، قەيەردە ئاقىلانە دەلىل يېتىشمەسە شۇ يەردە ۋارقىراش ھۆكۈم سۈرىدۇ.

لېئوناردو داۋىنچى

غەزەپ ئاجىزلىقنىڭ قورالى.

س. سېگيور

تولمۇ ھاياجانلىنىش — ئاجىزلىقنىڭ ئالامىتى.
ئا. دېوما (ئاتىسى)

غەزەپ — بىردەملىك ئەقىلىسىزلىك...

گوراتسىي

غەزەپ — جاھىللىق مەنبەسى.

شارلدى كوستېر

غەزەپ — قايتۇرۇلىدىغان، شەپقەتسىز، غايەت كۈچلۈك، روھىي جەھەتتىن ھايۋانىي بىر ھېسسىيات، ئۇ قاتلىلىقنىڭ سەۋەبچىسى، غەم - كۈلپەتنىڭ ھەمراھى، زىيانداشلىق ۋە

نومۇسىزلىقىنىڭ ھەمراھى بولۇشى مۇمكىن.

ئارەستۇ

غەزىپىمىز ۋە ئەلىمىمىز بىزنى غەزەپلەندۈرگەن نەرسىگە قارىغاندا كۆپرەك زىيان سالىدۇ.

ژ. لېبىوك

غەزەپ ھەتتا ئەقلى جايىدا ئادەمنىمۇ بېسىپ يەرگە ئۇرىدۇ.
بابرىي

جاھىل ئەھلى بىلەن كىمكى ئۆلپەت بولغاي،
ئۇ ئۆلپەت ئىچرە يۈزىنىڭ ئاپەت بولغاي.

ئە. نەۋائى

غەزەپ باشقىلارغا قانچىلىك يېقىمىنى بولمىسۇن، غەزەپلىد-
نىۋاتقان ئادەمگە بەك ئېغىر. غەزەپ بىلەن باشلانغان نەرسە ئۇيات
بىلەن تۈگەيدۇ.

ل. ن. تولستوي

بىزنى غەزەپلەندۈرگەن ئادەمگە ئاچچىقىمىزدا شۇنداق ئەيىب-
لەرنى قويىمىزكى، تىنچ ۋاقتىمىزدا ئويلاپ قارىساق، ئۆزىمىزگىمۇ
كۈلكىلىك تۇيۇلىدۇ.

ك. د. ئوشىنسكىي

غەزەپ ئۈستىدە جازا بېرىش جازالاش ئەمەس — ئۆچ ئېلىش.
پ. بۇئاست

غەزەپ ئۈستىدە ئۇرغان ھەربىر زەربىمىز — ئاقىۋەت

ئۆزىمىزگە تېگىدۇ.

مەنبە

غەزەپلىنىش كۆپىنچە باشقىلارنىڭ ئەيىبى ئۈچۈن ئۆزىمىز دىن ئۆچ ئېلىشىمىزگە ئوخشايدۇ.

د. سۈنفت

غەزەپكە بېرىلىش خەقنىڭ خاتاسى ئۈچۈن ئۆزىمىزدىن ئۆچ ئېلىشىمىز.

ئا. پوپ

غەزەپ ھەممە جايدا، بولۇپمۇ ھەق ئىشتا ئورۇنسىز. چۈنكى ئۇنى خىرەلەشتۈرۈپ لېيىتىدۇ.

ن. ۋ. گوگول

غەزەپ كەلگەندە سۆزلەشمۇ، بىرەر ئىشنى قىلىشمۇ كېرەك ئەمەس.

پىفاگور

ھەددىدىن ئاشقان غەزەپ قورقۇشنى تۇغدۇرىدۇ. چەكتىن ئاشقان ئەركىلەش ئالامان ئالدىدا ئابرويۇڭنى تۆكىدۇ. ھەممىنىڭ چېنىغا تەگكۈدەك دەرىجىدىكى شەپقەتسىزمۇ ۋە كۆرۈنگەن ئادەم دۆش-كەلەۋىرىدىغان دەرىجىدىكى مۆمىنىمۇ بولما.

سەئىدى

كىمكى ئۆز تېڭىگە بوش كەلمىسە، كۈچلۈكلەر بىلەن مۇناسىۋەتتە ئۆز قەدىر - قىممىتىنى ساقلىسا، ھىمايىسىزلىەرگە

ئىسبەتەن ئۆزىنى يېقىن تۇتۇشنى بىلسە — ئۇ ھەممىدىن ئۇزۇپ كېتىدۇ.

فۇكسىدەر

جېدەلگە، پىتنە ۋە ئىچىتارلىققا مايىللىق — تايىنى يوق ئادەملەرنىڭ ئىشى.

بىندار

پەقەت بىر تەرەپ ئەيىبلىك بولغاندا، جېدەل بۇنچىلىك ئۇزۇن سوزۇلمايتتى.

ف. لاروشفېك

مەلۇمكى، ھەممە جېدەللەرنىڭ ئۆزىگە خاس خۇسۇسىيىتى — ئىككىلا تەرەپنىڭ ئاجىزلىقى.

ف. ۋولتېر

جېدەللىشىۋاتقان ئىككى كىشىنىڭ ئەقىللىقىرىكى — كۆپ-رەك ئەيىبلىك.

ئى. گىوتى

بىرەرەسى بىلەن جېدەللىشىۋاتقاندا شۇنى نەزەردە تۇتۇش كې-رەككى، جېدەل ئاخىر بېرىپ دوستلۇققا ئايلانسۇن.

ددودار

ئادەملەر كۆپىنچە تەسەۋۋۇردىكى خاپىلىقى ئۈچۈنلا تونۇشلى-رىدىن رەنجىپ، غەزەپلىنىپ، ئۇلارغا سوغۇق مۇناسىۋەتتە بولۇپ يۈرىدۇ.

ژ. لېبوك

ھاياتتا بولۇپ تۇرىدىغان ھەرخىل جېدەللەر ۋاقتىدا ئۆزىنى ياخشى تۇتۇشى، شۇ ئادەم خاراكتېرىنىڭ ياخشىلىقىنى كۆرسىتىدۇ.

گ. تايلىور

مەرد ئادەمگە قارىغاندا، قورقۇنچاق ئادەم كۆپرەك جېدەل چىقىرىدۇ.

ت. جېففېرسون

مەن ھەمىشە غەزىپىمنى بېسىشقا ۋە جېدەلدە يول قويۇشقا ھەرىكەت قىلىمەن، نەتىجىدە جېدەلنى بېسىشقا ئىگە بولىمەن. كېيىن بولسا تىنچ ھالەتتە ھەممە نەرسە جاي - جايغا چۈشۈپ كېتىدۇ. ھەمىشە جېدەلنىڭ بېشىدىلا توختىتىلمىغانغا ئېرىشسۇنلىقىغا توغرا كېلىدۇ.

ل. ن. تولستوي

ئاج كۆزلۈكنىڭ راۋاجى كۆرەلمەسلىككە — ھەسەتخورلۇققا ئېلىپ بارىدۇ.

ئا. مۇھەممەتئىمىن: «قۇتادغۇبىلىك خەزىنىسى» دىن

ھەسەتچىلىرىڭنىڭ مۇنچىۋالا داۋراڭلىرىدىن ئۈمىدسىزلەنمە، ساڭا ھەۋەس قىلغۇچىلارنىڭ ھۆرمىتى ۋە قۇدرىتى ئۇلارنى ئالاقزادە قىلىۋەتكەن. ھەسەت سايىسىنى چۈشۈرۈپ تۇرغان نەرسە ھەۋەس - ھۆرمەتنىڭ شولسى!

ئا. مۇھەممەتئىمىن: «سەۋدالىق تەئەججۇپنامىسى» دىن

قارانىيەتلىك ۋە قولى يەتمەسلىك — ھەسەتخورلۇقنىڭ

باشلىنىشىدىن ئىبارەت. ئومۇمەن، بىلىمنى پەزىلەت كۈرسى ۋە كامالەت كۈرسىغا يەتكۈزىمىگەن ئاتالمىش «ئۆلىما - زىيالىي» لار ئۆز مىللىتىدىن ھەقىقىي تەپەككۈر ۋە بىلىم ئىگىلىرىنىڭ چەتمىشىنى كۆرەلمەيدۇ.

ئا. مۇھەممەتئىمىن: «روھنى ساغلاملاشتۇرۇش — مىللەتنى گۈللەندۈرۈشنىڭ مۇقەددىمىسى» دىن

ھەم قولى قىسقا - ناقابىل، ھەم قارانىيەت - غەيۋەتخور بو-لۇش بىر خىل زىددىيەتچان روھىي كېسەللىك بولۇپ، ئىبلىس تەسۋىرىگە ئوخشايدۇ. ناقابىل ئىكەن قابىل بولۇشقا تىرىشىشى، قابىل بولالمىسا، قابىللارنى قوللىشى لازىم بولغان نورمال روھىي ھالەتنىڭ زىددىيەتچان روھىي كېسەللىككە ئايلانغانلىقى ھەسەتخور قەلبىنىڭ ئىبلىسلىقى ئەمەسمۇ؟

ئا. مۇھەممەتئىمىن: «روھنى ساغلاملاشتۇرۇش — مىللەتنى گۈللەندۈرۈشنىڭ مۇقەددىمىسى» دىن

ئۆزگىنى كەسلەپ، ئۆز شېخنى كۆتۈرۈش ھەسەتخورلۇقنىڭ مۇھىم ئالامىتىدىن ئىبارەت. مىللەتنىڭ نادان ھەسەتخورلىرى دۇنيادا قانداق يېڭىلىقلارنىڭ بولغانلىقى، قانداق كىتابلارنىڭ يېزىلغانلىقى، قانداق كەشپىياتلارنىڭ مەيدانغا چىققانلىقى بىلەن كارى بولماي، ئۆز مىللىتىدە بىر يېڭىلىق باش كۆتۈرسىلا «يۈ-رىكى يارا، يۈزى قارا» بولۇپ كېتىشىدۇ.

ئا. مۇھەممەتئىمىن: «روھنى ساغلاملاشتۇرۇش — مىللەتنى گۈللەندۈرۈشنىڭ مۇقەددىمىسى» دىن

ھەسەتخورلارنىڭ شۇنداق بىر تىپى باركى، ئۇلار ئۆزلىرى ئۇچرىغان بەختسىزلىكنى «ئەڭ ياخشى ئالىي مەكتەپ»

(بېلىنسىكى) دەپ بىلىپ، ئۇنىڭدىن ئەقلىي ۋە ۋىجدانىي خۇلاسىە چىقارماستىن، «سۇنغان ئاقسۆڭەكلەر» چە ئەسەبىي قىساسكارلىق پىسخىك كېسەللىكى بىلەن ئالدىن كەتكەنلەرنىڭ غەيۋىتىنى قىساسلىپ، ئورنىنى كولاپ، شېخنى كېسىپ، ئاسان يول بىلەن «قەھرىمان» لىق مۇنبىرىگە چىقىشىنى قەستلەيدۇ. بۇنداق كىشىلەرنىڭ ھەسەتخورلۇقى ۋاستە تاللاپ ئولتۇرمايدىغان تەرسالىق بىلەن تەنھا ياكى تۈركۈم بويىچە ئېلىپ بېرىلىدۇ. بۇنى «قىساس-كارلارچە ھەسەتخورلۇق» دېگەن نام ئاستىدا ئەيىبلەش لازىم.

ئا. مۇھەممەتئىمىن: «روھنى ساغلاملاشتۇرۇش — مىللەتنى گۈللەندۈرۈشنىڭ مۇقەددىمىسى» دىن

پىتنە تۇغدۇرۇپ، تۆھمەت قىلىش ھەسەتخورلۇقنىڭ ئاسان چېلىقىدىغان شەكلىدىن ئىبارەت. ھەسەتخورلۇقنىڭ قورالى پىتنە بىلەن تۆھمەت ئىكەنلىكى شۈبھىسىز، بۇنى ئۇلار جىنايىتىل بىلەن «سېستىمىش» دەپ ئاتىشىدۇ. تۇرمۇشنى ئالدىغىلى، خەلقنى پۈتۈن بىر تارىخ جەريانىدا قايمۇقتۇرغىلى بولمايدۇ. قەيسەر ئىرا-دىلىك كىشىلەر ئۆز ئەجرى بىلەن ھەمىشە ياشناپ تۇرۇۋېرىدۇ. «سېستىمىشچىلارنىڭ سېسىپ كېتىشى» مانا بۇ پاك ۋە ناپاكلىق كۈرىشىدىكى بىر ھەقىقەت. مانا بۇ تارىخنىڭ نۇرغۇن يۆنىلىشى. ئەگەر مۇنداق بولمىغاندا تەڭرىمۇ بولمىغان، ھەقىقەتمۇ بولمىغان، تارىخمۇ بولمىغان، ئىستىقبالمۇ بولمىغان، ئىشەنچ ۋە ئالىي ھىم-مەتمۇ بولمىغان بولاتتى!

ئا. مۇھەممەتئىمىن: «روھنى ساغلاملاشتۇرۇش — مىللەتنى گۈللەندۈرۈشنىڭ مۇقەددىمىسى» دىن

گۈرۈھۋازلىق قىلىپ، باشقىلارنى چەتكە قېقىش

ھەسەتخورلۇقنىڭ تۈركۈملەشكەن شەكلىدىن ئىبارەت.

ئا. مۇھەممەتئىمىن: «روھنى ساغلاملاشتۇرۇش — مىللەتنى گۈللەندۈرۈشنىڭ مۇقەددىمىسى» دىن

ھەسەتخورلۇق ئەسلىدە زەھەرلىك چاپاندىك نەرسە بولسىمۇ، ئۆزىنىمۇ كۆيدۈرىدىغان، باشقىلارنىمۇ كۆيدۈرىدىغان خۇسۇمەتلىك ئوت بولسىمۇ، ھەسەتخورلار تۈركۈملىشىپ، چاپاندىن پىل پەيدا قىلىشقا ماقۇل بولۇشىدۇ.

ئا. مۇھەممەتئىمىن: «روھنى ساغلاملاشتۇرۇش — مىللەتنى گۈللەندۈرۈشنىڭ مۇقەددىمىسى» دىن

خەلقنى پارچىلاش، مىللەتنى خانىۋەيران قىلىش — ھەسەتخورلۇقنىڭ ھەرىكەت نىشانىسى ۋە تارىخىي جىنايىتىدىن ئىبارەت. ئا. مۇھەممەتئىمىن: «روھنى ساغلاملاشتۇرۇش — مىللەتنى گۈللەندۈرۈشنىڭ مۇقەددىمىسى» دىن

ھەسەتخورلۇق شۇنداق كېسەللىك، بىرىنچىدىن، ئۆزىنى ھالاك قىلىدۇ؛ ئىككىنچىدىن، يۇقتۇرۇۋالغان كىشىلەرنى ھالاك قىلىدۇ؛ ئۈچىنچىدىن، مىللەتنىڭ ئۆيۈشۈش كۈچىنى تارقاقلاشتۇرۇپ، روھىي ئۆيۈشتۈرۈشچى ئاقىل كىشىلەرنىڭ ئابرويى - نوپۇزىنى داۋاملىق قىرغىپ، مىللەتنى ھالاك قىلىشنىڭ جەريانىنى تېزلەش-تۈرىدۇ.

ئا. مۇھەممەتئىمىن: «روھنى ساغلاملاشتۇرۇش — مىللەتنى گۈللەندۈرۈشنىڭ مۇقەددىمىسى» دىن

ھەسەتخورنىڭ تەپەككۈرى، ھېسسىياتى، تىلى، قەلىمى خۇنۇكلۇك بىلەن تولغاچقا، تىنىقى ۋە يۈرەك سوقۇشى ھەمىشە ھەسەت زەھىرى، بوھتان ئوتى ۋە قورقۇش تەشۋىشىدە تۇرىدۇ، ئۇنىڭ

پسخىك كېسلى جىسمانى ئاجىزلىقنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ.

ئا. مۇھەممەتئىمىن: «روھنى ساغلاملاشتۇرۇش — مىللەتنى گۈللەندۈرۈشنىڭ مۇقەددىمىسى» دىن

ھەسەتخورلۇقنى يۇقتۇرغان كىشى ئۆزىگە يارىشا «جەڭگاھ» ئېچىۋالغان يەنە بىر ھەسەتخوردۇر.

ئا. مۇھەممەتئىمىن: «روھنى ساغلاملاشتۇرۇش — مىللەتنى گۈللەندۈرۈشنىڭ مۇقەددىمىسى» دىن

ھەسەتخورلۇق تەرىپىدىن چىرمىۋېلىنغان مىللەت گەرچە تىل بىرلىكى بىلەن بىرلىشىپ تۇرسىمۇ، قەلبى پارچىلانغان مىللەتتىن ئىبارەت.

ئا. مۇھەممەتئىمىن: «روھنى ساغلاملاشتۇرۇش — مىللەتنى گۈللەندۈرۈشنىڭ مۇقەددىمىسى» دىن

تىلنى تاشقى پوست، قەلبىنى ئىچكى ئۆزەك قىلغان مىللىي ئۇيۇشمىنىڭ ھەسەتخورلۇق ئىچىدە تەمتىرىشى ھالاكەت ھالقىد. سىنىڭ ئالامىتىنى ئەكس ئەتتۈرىدۇ، خالاس.

ئا. مۇھەممەتئىمىن: «روھنى ساغلاملاشتۇرۇش — مىللەتنى گۈللەندۈرۈشنىڭ مۇقەددىمىسى» دىن

ھەسەتخورلۇقنىڭ قاتتىق زەربىسىگە ئۇچرىغانلارغا كەلگەندە شۇنى ئېيتىش كېرەككى، بۇ ئۇلار ئۈچۈن تېخىمۇ قەيسەر خاراكتېر يېتىشتۈرىدىغان شىۋىرغان سىنىقى!

ئا. مۇھەممەتئىمىن: «روھنى ساغلاملاشتۇرۇش — مىللەتنى گۈللەندۈرۈشنىڭ مۇقەددىمىسى» دىن

ۋىجدان قۇياشنىڭ قارايدىغان كۈنى ئەقىدە ئەھلىنىڭ قىيا-
مىتى!

ئا. مۇھەممەتئىمىن: «ھەسەتخورلۇق ھەققىدە ھەسرەتلىك خىياللار»
دىن

ھەسەت ۋە كۆرەلمەسلىكتىن خالىي بولغانلىقىم ئۈچۈن،
نەۋرەمنىڭ ئاخىرقى كۈنلىرىگىچە ياشىدىم!

ئا. مۇھەممەتئىمىن: «ھەسەتخورلۇق ھەققىدە ھەسرەتلىك خىياللار»
دىن

ئەشەددىي ھەسەتخورلار مىللەتنى ھالاكەتكە ئىتتەرگۈچىلەر.
ئا. مۇھەممەتئىمىن: «ھەسەتخورلۇق ھەققىدە ھەسرەتلىك خىياللار»
دىن

رەشك - ھەسەت روھىي ئازادلىك، ئەركىن - دېموكراتىك
روھنىڭ دەل ئەكسىچە، مىللەت روھىيىتىدىكى، جۈملىدىن ھە-
سەتخور ۋۇجۇدىدىكى ئەسەبىي ئىللەت. رەشك - ھەسەت ئەپسانىۋى
چۆچەك شەكىلىدىكى دوزاخ بولماستىن، دەل رېئال، ھەقىقىي جە-
ھەننەم. ئۇنىڭ ئوتلىرى نەپسانىيەت ۋە سۆھبەتسى بىلەن يانغان، ئۇ-
نىڭ ئاپەتلىك يالقۇنلىرى ئۆزىنىڭ تاقابىللىقى ۋە بەختسىزلىكى

بىلەن باشقىلارنىڭ ئىقتىدارى ۋە سائادەتمەنلىكىنى دۈم يېتىپ
سېلىشتۇرۇش ئاساسىدا ئەۋجىگە كۆتۈرۈلگەن. بۇ خىل ھەسەت
يالقۇنلىرى ئۇنىڭ ئىقتىدارغا ۋە بەختكە ئېرىشىش مۇمكىنلىك-
لىرىنىڭ باش كوزىرى بولغان ئەقىل جەۋھىرىنى كۈل قىلىپ،
ئۇنى تەپەككۈر، روھىيەت، خۇلق - مەجەز ۋە جىسمانىي جەھەتتىن
خورىتىپ، خارابلىق توپىسىغا يېقىنلاشتۇرىدۇ. ئۇنىڭ تىرىكلەر

ئارىسىدىكى پائالىيەتلىرى ھەسرەتتە ئۆلگەن ھەسەتخور ئەرۋاھنىڭ قىساسكار تەلۋىلىكلىرىگە ئوخشاپ كېتىدۇ. ھەسەتخور باشقىلارنىڭ سۈرىتىنى تامغا ئېسىپ قويۇپ، ئۇنىڭ بەدىنىگە چاڭگال سېلىپ، گۆشىنى تىتىپ يېگەندەك خىيالىي كۆرۈنۈشتىن ئۆزىنى بەزلەپ، ئەمەلىيەتتە ھەر دەقىقە ئۆزىگە چاڭگال سېلىپ، ئۆز گۆشىنى ئۆزى يېگۈچىدۇر.

ئا. مۇھەممەتئىمىن: «ھەسەتخورلۇق ھەققىدە ھەسرەتلىك خىياللار»

دىن

رەشك - ھەسەت مىللەتنىڭ نومۇسلۇق ئىللىتى، ھەرگىزمۇ «قەھرىمانلىق روھىنىڭ پارتىلىشى» ئەمەس! تارىخ ئۆزىنىڭ ھەسرەتلىك ئۆتمۈشى بىلەن ھەسەتخورلۇقنىڭ ئەڭ ئۆتكۈر، ئەڭ باھالىق، ئەڭ قىزغىن، ئەڭ مودىلىق دەۋر تېمىلىرى، پىكىر ئېقىملىرىنى نىقاب قىلىپ چىقىدىغانلىقىنى كۆرسەتتى. خەلق چۆچەكلىرىدە ئۆكۈز، يىلان، قارا مۈشۈك، قېرى تېكە، يالماۋۇز كەمپىر قىياپىتى بىلەن سورۇنغا كىرگەن ئالۋاستىلارغا قارىغاندا، پەرىزات سىياقىغا كىرىۋالغان ئالۋاستىلارنىڭ كۆپرەك، تېزىرەك، ئۇزۇن مۇددەتتە، ئاۋاتراق بازارغا، خېرىدارلىققا ئىگە بولىدىغانلىقىنى كۆرسەتتى.

ئا. مۇھەممەتئىمىن: «ھەسەتخورلۇق ھەققىدە ھەسرەتلىك خىياللار»

دىن

زامانلار ئۆتۈپ زامانداش ھەسەتخور نۇقسانچىلارمۇ تارىخ سەھنىسىدىن ئىزسىز يوقىلىدۇ. يېڭى بوغۇن ھەسەتچى ئەرۋاھلار بىلەن «ئۇماچ» تالىشىپ ئولتۇرمايدۇ...

ئا. مۇھەممەتئىمىن: «ھەسەتخورلۇق ھەققىدە ھەسرەتلىك خىياللار»

دىن

ئا. مۇھەممەت تېمىن: «ھەسەتخورلۇق ھەققىدە ھەسرەتلىك خياللار»

ھەسەتخورلۇقنى ئەمەلىيەتتە سۆكۈش، ئەمەلىيەتتە ئېرىغداش، پەزىلەت مەسلىسىنى پەزىلەت بىلەن ھەل قىلىش لازىم. جاھالەت قاراڭغۇلۇقىدا قارا لىباس، نىجادىيەت كۈندۈزىدە ئاق يەكتەك كىيىۋالدىغان كىشىلەرگە تارىخنىڭ قوپىنى كەڭ بولۇش بىلەن بىللە مەسخىرە شەمشىرىمۇ يىتەرلىك ئۆتكۈر!

ئا. مۇھەممەتئىمىن: «ھەسەتخورلۇق ھەققىدە ھەسرەتلىك خياللار»

83

ئەينەككە قاراش ئىككى خىل بولىدۇ: ئۇنىڭ بىرى، يۇيۇپ - تاراندانغاندىن كېيىن، تاشقى قىياپەتنى كۆزىتىش ئۈچۈن قاراش. يەنە بىرى، ئەينەككە تىكىلىپ قاراپ، ئۆز كۆزىگە سىنچىلاپ قاراپ، ئۆزىنىڭ ئىچكى قىياپىتىنى ئۆزى كۆرۈش ئۈچۈن قاراش. نۇر-غۇلىلغان كىشىلەر تاشقى قىياپىتىنى ئوبدان بىلىشمۇ ئۆزىنىڭ

كۆزىنىڭ زادى قانداقلىقىنى راسا دېگەندەك بىلمەيدۇ. ئۆز كۆزىگە
«ئەۋرەتتىكىسى كۆڭۈلگە تايىن» دېگەن سەمىمىيلىك بىلەن قاراش
ئاسان ئەمەس. ۋەھالەنكى، مۇنداق ئەينەككە قاراشقا جۈرئەت قىلىش
ۋە مۇنداق ئەينەككە قاراشتىن تەربىيەت ئېلىشنى ئادەتكە ئايلاندۇر-
رۇشنىڭ بولۇش - بولماسلىقىدا پەرق تولمۇ كاتتا! ھەسەتخور-
لۇقتا تەلۋە - تەرسا دەرىجىگە يەتكەن بىمارلارنىڭ ئىككىنچى خىل
ئەينەككە قارىشى تولمۇ، مۇشكۈل.

ئا. مۇھەممەتئىمىن: «ھەسەتخورلۇق ھەققىدە ھەسرەتلىك خىيالىلار»

دىن

تىكەندىن قورققان ئەتىراپ بولماس، ئىتتىن قورققان جا-
ھانكەزدى! ھەسەتكە يولۇقۇش نومۇس ئەمەس! ئۇ غەربىي ياۋروپا خ-
رىستىئان مۇئەللىپلىرى ئېيتقاندا: تەڭرىنىڭ غايە ۋە ئىجتىھات
چېنىقتۇرىدىغان، ھەسەتسىز پاك قەلب يېتىشتۈرىدىغان ئالاھىدە
بىر خەير خاھلىقى!

ئا. مۇھەممەتئىمىن: «ھەسەتخورلۇق ھەققىدە ھەسرەتلىك خىيالىلار»

دىن

ھەسەتخورلۇق — نامەرد، كۆڭلى قارا، خىيانەتكار روھ. رو-
شەنكى، ھەسەت بىلەن ۋىجدان بىر قەلبتە ياشىيالمىدۇ. شۆھرەت-
پەرەسلىك، ئالدامچىلىق ۋە كىشىلەرنى پارچىلاش بىلەن ھەممىگە
ئېرىشمەن دەپ يۈرگەن ھەسەتخور ئۆزى كولىغان ئازگالدا قالىدۇ.
ئا. مۇھەممەتئىمىن: «يىپەك يولىدىكى بىر چوڭ ئىللەت» تىن

ھەممە دېڭىزنىڭ چېكى بار، پەقەت غەيۋەت دېڭىزىنىڭ چېكى

يوق!

ئا. مۇھەممەتئىمىن: «روھنى ساغلاملاشتۇرۇش — مىللەتنى

گۈللەندۈرۈشنىڭ مۇقەددىمىسى» دىن

ئىجابىي ھېكمەتلەر ئابدۇلىرى قانداق ھەقىقەت بولسا، سەل-
بىي ئىللەت جاھاننەمالىرىمۇ شۇنداق چىن ئىنكاس قىممىتىگە
ئىگە.

ئا. مۇھەممەتئىمىن: «يىپەك يولىدىكى بىر چوڭ ئىللەت» تىن

سۇيىقەست — ئاجىز ھالەتتىكى قاباھەتنىڭ ھەسەت قىلىش
شەكلى. بىر ئادەم سۇيىقەستچىلىك بىلەن شۇغۇللانماسلىقى پۈ-
تۈنلەي مۇمكىن. ئۇنىڭ ئۈچۈن ئاق كۆڭۈل، ئادىل ۋىجدان بولۇشى
يېتەرلىك. ئەمما، بىر ئادەمنىڭ سۇيىقەستتىن ساقلىنىشى تولىمۇ
قىيىن. ھەتتا قۇدرەتلىك داھىي - سەركەردىلەرمۇ سۇيىقەستتىن
ساقلىنالمىغان. سۇيىقەستكە ئۇچراپ، ئۇنىڭدىن تامامەن قۇتۇلۇپ
چىقماق ۋە راۋان ھايات يولغا ئېرىشمەك بۇنىڭدىنمۇ مۇشكۈل.
ھوشيارلىق، تەدبىرلىك، كۈچلۈكلۈك بۇ جەھەتتىكى مۇھىم، ئەمما
بىردىنبىر بولمىسىمۇ، كەم بولسا بولمايدىغان شەرت.
ئا. مۇھەممەتئىمىن: «ئەزگۈ مالائىكە» دىن

ئەقىل ۋە ئەدەپ ياشلارنىڭ گۈزەل ھۆسنى، ئەقىل ۋە ئەدەپنى
يوقاتقان ياشلار ھايات سەھنىسىدىن تېزرەك يوق بولغىنى ياخشى-
راق.

ئابدۇقادىر ئەزىزى

ئەگەر سەن ئەقىلغىنى توغرا ئىشلىتەلسەڭ، ياتقان ئورنۇڭ
كېچىدىمۇ ئەقىل نۇرى بىلەن دائىم يورۇپ تۇرىدۇ.
ئابدۇقادىر ئەزىزى

ئەقىلسىزلىق بىلەن كۆزنى ھاقارەتلىمە، چۈنكى، ئاقىللارنىڭ
كوردىن ئېغىزىنى يۇمۇشى توغرا ئىشتۇر، كوردىن ھاياتنى قانداق

ئۈمىد قىلىسەن؟ ئۇنىڭ ھايا قىلىش ئەزاسى خاب تۇرسا.
ئابدۇقادىر نەزىرى

ئەگەر رىزقى - نېسىۋە ئەقىلگە قاراپ بولىدىغان بولسا ئىدى،
مانا شۇ ۋاقىتتا ھايۋانلار نادانلىقلىرىدىن ھالاك بولغان بولاتتى.
ئابدۇقادىر ئەزىزى

ئەقىللىق ئادەم پەزىلەتلىك ئادەمدۇر.

ئەبۇ نەسىر فارابى

قەدىر بىلىمەس ئادەمدىن ھايۋان ياخشىراق تۇر.

موللا بىلال نازىمى

ناداننىڭ سۆھبىتىدىن زىنداننىڭ ئازابى ياخشىراق.

مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇللا خاراباتى

بىلىملىك بىر كىشى مىڭ نادانغا تەڭ كېلەلەيدۇ.

ئەھمەد يۈكەنەكى

ئەقلى بار ئادەم ئىنسان بولىدۇ، ئەقىلىسىز ئادەم ھايۋان بولىدۇ.

دۇ.

مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇللا خاراباتى

تەلۈنگە نەسىھەت قىلماق قويۇننىڭ پۇتىغا ئىشكەل سالماق

بىلەن باراۋەر.

ئەلىشىر ناۋائى

ئەقىللىق قۇش تۇزاقتىكى داننى يېمەيدۇ.

مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇللا خاراباتى

ئالدامغا چۈشۈش بىرلا قېتىم بولىدۇ، بىر قېتىم

ئوڭۇشسىزلىققا ئۇچرىساڭ، بىر ئەقىل تاپىسەن.

مەھمۇد قەشقەرى

ھەسەت بىر كىشىنىڭ راھىتى ئۈچۈن يەنە بىر كىشىنى ئا-
زابقا سالىدۇ، ھەر سائەتتە مىڭ غەم - غۇسسەنىڭ زەھىرىنى كى-
شىگە ئوتلاتتۇرىدۇ، بىرەر ئادەم راھەت قەدىمىنى يەرگە قويسا، ھە-
سەتخور ھەسەت قولى بىلەن بېشىغا كاپاتلايدۇ.

موللا مۇھەممەد تۆمۈر قەشقەرى

غەيۋەت زىنادىن قاتتىقراق گۇناھتۇر، كىمكى غەيۋەت قىلسا،
غەيۋەتنى قىلىنغۇچىنىڭ گۆشىنى يېگەنگە ئوخشاش بولۇپ، ئادە-
مىيلىك تەبىئىتىنى يوقاتقان بولىدۇ، چۈنكى يېيىشكە تېگىشلىك
بولمىغان نەرسىلەرنى يېيىش ئادەمگە خاس قىلىق ئەمەستۇر.

موللا مۇھەممەد تۆمۈر قەشقەرى

غەيۋەتخور كىشى ئۆزىمۇ ئامانلىق تاپالمايدۇ.

مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇللا خاراياتى

كىمكى خەلق ئارىسىدا غەيۋەتخورلۇق قىلىدىكەن، ئۇنداقلار
دېۋە بىلەن شەيتانغا سىرداشتۇر، كىمكى خەلق ئارىسىدا گەپ تو-
شۇغۇچى، سۇخەنچى بولسا، شۈبھىسىزكى، ئۇ ئىپلاستۇر.

مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇللا خاراياتى

پىتىنخورلۇق قىلىش ناھەق قان تۆكۈشتىنمۇ يامان.

مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇللا خاراياتى

پىتىنخورنىڭ رىزقى كەم بولىدۇ.

مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇللا خاراياتى

كىشىنىڭ غەيۋىتىنى قىلغۇچىلار بىلەن بىر يەردە تۇرماق
مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇللا خاراباتى

ئالىي ھىممەتلىك كىشىلەر پىتنە - پىسائىتىن خالىي بولىدۇ.
مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇللا خاراباتى

ئىلىمىز كىشى ھاياۋانغا ئوخشايدۇ، ئۇنىڭ قىلىدىغان ئىشى
پىتنە - پىسائىت تېرىشتىنلا ئىبارەتتۇر.
مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇللا خاراباتى

ناھەق قان تۆكۈش پىتنىدىن پەيدا بولىدۇ، پىتنىخۇرلۇقتىن
ئالەمدە كۆپ غوۋغا تېرىلىدۇ.
مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇللا خاراباتى

ئالەم پىتنىدىن خاراب بولىدۇ، پىتنىدىن كۆپلىگەن ئادەم -
لەرنىڭ جېنىغا ئازاب يېتىدۇ.
مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇللا خاراباتى

پىتنىنى تەرك ئەتكەن كىشى ئىززەتكە ئېرىشىدۇ.
مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇللا خاراباتى

پىتنە - پىسائىت ئىچىدە يۈرگەن ئادەم توپان ئىچىدە يۈرگەندەك
بولىدۇ.

مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇللا خاراباتى

پىتنە - پىسائىتقا مايىل كىشىلەر ئۆمرىنى بىھۈدە زايى قىلىدۇ.
مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇللا خاراباتى

ئوتنى يالقۇن بىلەن ئۆچۈرگىلى بولمايدۇ.

مەھمۇد قەشقەرى

ئەگەر كۆزۈڭ باشقىلارنىڭ ئەيىبىنى كۆرسەتسە، سەن ئۇ كۆزۈڭگە: «باشقىلارنىڭمۇ كۆزى بار» دېگەن. ئەگەر ئەقىل ئىگىسى بولساڭ، باشقىلارنى ئەيىبلىمەيتتىڭ، ئەگەر ئۆزۈڭدىكى ئەيىبىنى كۆرەلسەڭ، بۇ ئەيىبىڭ بىلەن جىم بولاتتىڭ.

ئابدۇقادىر ئەزىزى

ئەيىب - نۇقساننى تونۇغۇچىلارنىڭ ئۆزىنى قوبۇل قىلىپ، ئۇنى كەچۈرۈش ئۈستۈن ھىممەتلىك كىشىنىڭ بەلگىسىدۇر.

موللا مۇھەممەد تۆمۈر قەشقەرى

ئىنسانلار ئىچىدە ئۆز ئەيىبىنى ئۈنتۈپ، قېرىندىكى ئۈنتۈلۈپ كەتكەن ئەيىب - نۇقساننى ئەسكە سالدىغان قەيىپ، يامان ئادەت بار. بارلىق ئەخلاق تەبىئىتىدىن رازى بولىدىغان كىم بار؟ چەكلىك ئەيىبى بولۇشنىڭ ئۆزى پەزىلەتلىك ئىنسان ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىدۇ.

ئابدۇقادىر ئەزىزى

خەلقنىڭ ئەيىبىنى سۆزلىگىچە، ئۆزۈڭنىڭ ئەيىبىگە كۆز سالغىن.

موللا مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇللا خاراياتى

كىشىنىڭ ئەيىبىنى ئېچىش بىلەن ئۆزۈڭنىڭ ئەيىبىنى پالمايسەن.

موللا مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇللا خاراياتى

ھەسەت قىلىش كەچۈرگىلى بولمايدىغان جىنايەت، چۈنكى

ھەسەت قىلىشتىن كېلىپ چىققان خاتالىققا ئېسىڭىزنى شۇنىڭغا يارىشا «جاۋاب» بولىدۇ.

«ھاياتىڭىزغا تەسىر كۆرسىتىدىغان پەلسەپىۋى مەسىلىلەر»

ساختىپەزلىك ۋە ۋىجدانسىزلىقتىنمۇ شەرمەندە گۇناھ يوق! «بېكون كىشىلىك ھايات ھەققىدە» دىن

شۆھرەتپەرەسلىك، ئالدىراڭغۇلۇق ۋە جاھىللىق بەك ئەسكى خاراكتېر ھېسابلانمايدۇ، ئەڭ يامىنى، ھەسەتخورلۇق، ھەتتا باشقىد-لارغا بالا - قازا ئىزدەشتۇر.

«بېكون كىشىلىك ھايات ھەققىدە» دىن

ئىنساننىڭ ھەرخىل ھېسسىياتلىرى ئىچىدە، ئادەمنى ئۆزىگە ئالاھىدە مەپتۇن قىلىدىغىنى مۇھەببەت بىلەن ھەسەتخورلۇق. بۇ ئىككى خىل ھېسسىيات كۈچلۈك ئارزۇ - ھەۋەس قوزغىيالايدۇ، خىيالىي تۇيغۇ ۋە قاراش پەيدا قىلالايدۇ ھەمدە كىشى قەلبىنى قايىمۇقتۇرالايدۇ.

«بېكون كىشىلىك ھايات ھەققىدە» دىن

ھەسەتخورلۇق ياۋۇزلۇق ۋە ئاپەتنى كۆزى چۈشكەن يەرگە ياغ-دۇرىدۇ. بەزىلەر: ھەسەتخورلۇقنىڭ زەھەرلىك كۆزىنىڭ ئەڭ كۆپ زىيانكەشلىك سالالايدىغان پەيتى دەل ھەسەتخورلۇققا ئۇچرىغان كىشىنىڭ ئەڭ كۆرەڭلىپ كەتكەن پەيتى بولىدۇ دەپ قارايدۇ. چۈنكى بىر تەرەپتىن، بۇخىل ئالاھىدە ھەسەتخورلۇقنى تېخىمۇ كۈچەيتەلەيدۇ؛ يەنە بىر تەرەپتىن، بۇ خىل ئەھۋالدا، ھەسەتخورلۇققا ئۇچرىغۇچىنىڭ روھىي كەيپىياتى پۈتۈنلەي ئۇنىڭ تاشقى

كۆرۈنۈشىدە گەۋدىلەنگەن بولىدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن ئاسانلا زەربىگە ئۇچرايدۇ.

«بېكون كىشىلىك ھايات ھەققىدە» دىن

ئەخلاقى بۇزۇق ئادەم ئەخلاقلىق ئادەمگە ھەسەتخورلۇق قىلىدۇ. چۈنكى ئادەمنىڭ قەلبى ئۆزىنىڭ ئارتۇقچىلىقلىرىدىن ئوزۇق ئالا-لىمسا، چوقۇم باشقىلارنىڭ كەمچىلىكىنى تېپىپ، ئۇنى ئۆزىگە ئوزۇق قىلىدۇ. ھەسەتخورلارنىڭ ئۆزىنىڭ ئارتۇقچىلىقى بولمايدۇ ھەمدە ئۇلار باشقىلارنىڭ كەمچىلىكىنىمۇ تاپالمايدۇ. شۇنىڭ ئۈ-چۈن، ئۇلار باشقىلارنىڭ بەختىنى بۇزۇش ھېسابىغا ئۆزىنىڭ كۆڭلىنى ئاۋۇندۇرىدۇ. بىر ئادەمنىڭ ئۆزىدە مەلۇم بىر خىل گۈزەل ئەخلاق كەم بولسا، ئۇ چوقۇم باشقىلارنىڭ بۇ خىل گۈزەل ئەخلا-قىنى كەمسىتىش ئارقىلىق ئىككىيلەننىڭ تەڭ بولۇشىنى ئە-مەلگە ئاشۇرۇشقا ئۇرۇنىدۇ.

«بېكون كىشىلىك ھايات ھەققىدە» دىن

ھەسەتخورلار يوقىلاڭ ئىشلارنى تىڭ - تىڭلاشقا ئامراق كې-لىدۇ، ئۇلارنىڭ باشقىلارغا ناھايىتى كۆڭۈل بۆلۈشىدىكى سەۋەب، مەزكۇر ئىشلارنىڭ ئۇلارنىڭ تۈپ مەنپەئىتى بىلەن مۇناسىۋەتلىك بولغانلىقىدىن ئەمەس، بەلكى باشقىلارنىڭ كۆڭۈلىسىزلىكىنى تې-پىپ، ئۆزىنىڭ كۆڭلىنى پۇخادىن چىققۇچە خۇشال قىلىشتۇر.

«بېكون كىشىلىك ھايات ھەققىدە» دىن

ئەمەلىيەتتە، ئۆز ئىشىغا تامامەن بېرىلگەن ئادەمنىڭ باشقىد-لارغا ھەسەت قىلغۇدەك ۋاقىتى بولمايدۇ. چۈنكى «ھەسەت ھەر تە-رەپكە قاتراپ يۈرىدىغان بىر خىل ھېسسىيات». ئۇنىڭدىن ھۇزۇر-لىنىدىغانلار پەقەتلا ئىشى يوق بىكار تەلەپلەردۇر. شۇنىڭ ئۈچۈن

كونىلار: «يوقىلاڭ ئىشنى تېرىپ يۈرىدىغانلار چوقۇم پايان ئىيەت-لىكلەر» دېگەن.

«بېكون كىشىلىك ھايات ھەققىدە»

يەڭگىلى بولمايدىغان مەلۇم نۇقسانى بار ئادەم، مەسىلەن، ئاكا ئادەم، ھەرەم غوجىسى، ياشانغان كىشى ۋە نىكاھسىز تۇغۇلغان بالا قاتارلىقلار ناھايىتى ئاسانلا باشقىلارغا ھەسەتخورلۇق قىلىدۇ. چۈنكى ئۇلار ئۆز نۇقسانىنىڭ ئورنىنى تولدۇرۇشقا ئامالسىز بول-غاچقا، ئۇنى باشقىلارغا زىيانكەشلىك قىلىش ئارقىلىق تولدۇرۇشقا ئۇرۇنىدۇ. پەقەت شۇنداق نۇقسانى بار ئۇلۇغ پەزىلەتلىك ئادەملا ھە-سەتخورلۇق قىلمايدۇ. بۇ خىل پەزىلەت بىر خىل نۇقساننى شەرەپكە ئايلاندۇرالايدۇ.

«بېكون كىشىلىك ھايات ھەققىدە» دىن

شۆھرەتپەرەسلىكى كۈچلۈك كىشىدىمۇ باشقا بىرىنىڭ دا-ۋاملىق ئۆزىدىن ئېشىپ چۈشىدىغانلىقىنى كۆرگەندە ھەسەتخور-لۇقى قوزغىلىدۇ.

«بېكون كىشىلىك ھايات ھەققىدە» دىن

ئىشداشلار ئارىسىدا بىرەرى ئۆستۈرۈلگەندىمۇ ئاسانلا ھەسەت-خورلۇق قوزغىلىدۇ. چۈنكى بىرەرى مەلۇم ئەۋزەللىكى، ئارتۇقچە-لىقى ئۈچۈن ئۆستۈرۈلسە، بۇ ھال باشقىلارنىڭ بۇ جەھەتتە لايىقەتلى-يوق ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاپ قويىدۇ. دە، ئۇلارنىڭ ئىچىنى زېدە-قىلىدۇ. ئۆزئارا چۈشىنىش قانچىكى چوڭقۇر بولسا، بۇ خىل ھە-سەتخورلۇق شۇنچە كۈچلۈك بولىدۇ. ئادەم ناتونۇش بىر ئادەمنىڭ ئۆستۈرۈلۈشىگە يول قويسا قويىدۇكى، ھەرگىز يېنىدىكى ئادەم-نىڭ ئۆسۈشىنى كەچۈرمەيدۇ.

«بېكون كىشىلىك ھايات ھەققىدە» دىن

مەجمۇئە ئىسمى : ھېكمەت دۇردانىلىرى مەجمۇئەسى

كىتاب ئىسمى : ھەسەتخورلۇق ھەققىدە ھېكمەتلەر

پىلانلىغۇچى : مۇرات ئىلى

باش تۈزگۈچى : ئادىل مۇھەممەت

ئېزىز ئاتاۋۇللا سارتېكىن

ئايشەمگۈل ئايۇپ

تۈزگۈچىلەر : جۈرئەت نىياز

بىلىقز مۇھەممەت

تەكلىپلىك مۇھەررىر : ئامىنە كىچىك

مەسئۇل مۇھەررىر : ئەنۋەر قۇتلۇق

مەسئۇل كوررېكتورى : قەييۇم تۇرسۇن

نەشرىيات : شىنجاڭ گۈزەل سەنئەت - فوتو سۈرەت نەشرىياتى

شىنجاڭ ئېلىكترون ئۇن - سىن نەشرىياتى

ئادرېسى : (830000 ئۈرۈمچى شەھىرى شىخۇڭ غەربىي يولى 36 - قورۇ)

تارقاقچى : شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسى

زاۋۇت : شىنجاڭ شىنبوۋېن مەتبەئەچىلىك چەكلىك شىركىتى

فورماتى : 1230×880 م م 32/1

باسما تاۋىقى : 3 باسما تاۋاق

خەت سانى : 51 مىڭ خەت

نەشرى : 2008 - يىل 8 - ئاي 1 - نەشرى

بېسىلىشى : 2008 - يىل 8 - ئاي 1 - قېتىم بېسىلىشى

كىتاب نومۇرى : 2-288-80744-7-978 ISBN

باھاسى : 9.90 يۈەن

(باسما ۋە بەت تۈپلەشتە خاتالىق كۆرۈلسە زاۋۇت بىلەن ئالاقىلىشىڭ)